

NAGYVÁRAD

Főszerkesztő HEGEDŰS NANDOR

Felelős szerkesztő MARÓT SANDOR

MEGJEGYZÉSEK

Jorga pár szóval fényesen állítja be azt a gőgös, olykor vállveregető lenézést is, ahogy regátbéli kiránduló urak és hölgyek néha Erdélyt le szokták kezelni. Végigfutnak autójukkal egy városban, megtekintenek egy muzeumot és templomot és — írja Jorga — elutaznak abban a meggyőződésben, hogy látták az országot, amit ők meghódítottak. Találó. Csakugyan hány szor látunk mi is regátbéli urakat és hölgyeket, amikor előkelően végigdölnék a kávéházban, bejönnek kitüntető rártartással egy-egy üzletbe és mély lenézéssel nyilatkoznak az itteni románok hiányos műveltségéről, megbotránkozató szalonképtelenségéről. Ugy látszik, jó pár esztendő kell hozzá, amíg a regátban lemondanak „a meghódított tartomány” fogalmáról és Erdélyt egyenrangúnak fogják tartani a régi királysággal.

Az Infratirea érdekes pikantériával szolgál a román nemzeti pártról. Eszerint a nemzeti párt egyik bizalmas kolozsvári ülésén Suciu János hibáztatta a párt magatartását, amit az Avram Iancu ünnepen tanusított. A jelenlévő Goldist felszólította, hogy energikusan lépjen fel a párt mostani vezetése ellen, mert a mai vezetés a pártot romlásba taszítja. Nem tudjuk, csakugyan így történt-e, de azt tudjuk, hogy a román nemzeti pártnak nagyon reorganizálni kell a vezetés szellemét, ha fenn akar maradni. A liberális párt várható bukása után mily szívesen gondolnának a kisebbségek arra, hogy talán megint Erdély fiai jutnak szóhoz. Csakugyan a mi bizalmunk is megcsappant, fanyarrá vált és egy nemzeti párti kormányzás elé kételyekkel és aggodalommal nézünk. Nem is csodálkozunk, ha a párt tagjai elégedetlenek. Goldist László, aki va-

laha a nemzetiségek jogaiért olv élesen küzdött: rájött-e már arra, hogy a párt pozícióját nemcsak súlyos taktikai botlásai, de a kisebbségek terén tapasztalt habozó és kétszínű politikája is megtingatta. Mert regátbéli pártok megengedhetik maguknak azt a luxust, hogy egyoldalú soványsza politikát kövessenek, de egy kimondottan erdélyi pártra a szélső nacionalizmus kész veszedelem. Ha a párt a román néptömegek érdekeit a kisebbségi jogok megbecsülésével nem tudja harmóniába hozni, akkor elvesztette létalapját. Igaz, hogy Suciu János és duzzogó barátai nem ebből a szempontból elégedetlenek a pártvezetéssel, de mi bátrak va-

gyunk azt mondani, hogy a kisebbségek véleménye van olyan döntő fontossága a Maniu-párt existenciájára, mint a Suciu Jánosé.

Bratiannu Vintila addig hirdette, hogy nem kölcsön után szalad külföldre, míg végre bejelentik, hogy a kölcsönt sikerült fog nyélbeütni. Mivel a kölcsön mindnyájunknak életérdeke, hát inkább elhiszük, hogy Vintila szórakozni, üdülni ment Párisba és a kölcsönkapott milliókat valahol véletlenül az utcán találta. Jó nekünk a talált pénz is, csak legyen. Hogy Bratiannu Vintila mit mond azután a kölcsön létrejöttéről, az már bennünket nem érdekel.

Constantinescu miniszter nincs megelégedve a londoni konferencia eredményével

Az Argus mai számában intervjút közöl Constantinescu földművelésügyi miniszterrel, aki ezidőszent Romániában tartózkodik. A földművelésügyi miniszter szerint az egész világ elégedetlen a londoni konferenciával, amely egy lépéssel sem hozta közelebb az igazi békét. A genfi konferenciától sem vár e tekintetben sokat. Az államokat a revansszne hatja át, a le-szerelés lehetetlen.

Románia nemzetközi helyzete kitünő. A külföld bizalma helyreállt. Ha kölcsönre lesz szükségünk, kapni fogunk, de egyelőre a pénzügyminiszter nem kért senkitől kölcsönt. Semmiesetre sem fogadunk el súlyos feltételeket és megvárjuk, hogy normális kondíciók mellett ajánljanak fel számunkra kölcsönt. Fontos, hogy a lei ment legyen minden spekulációtól és a kormány ez irányban meg is tette az intézkedéseket.

Ami a drágaságot illeti, a miniszter úgy látja, hogy ebben az irányban nem lehet sokat tenni, mert a belföldi árak sokkal alacsonyabbak a külföldiekénél, ami az élet drágulását fogja eredményezni.

Nyilatkozatát azzal fejezi be, hogy a kormány erős és az ország presztízsét a külföld előtt megszilárdította.

Rómából jelentik: Constantinescu földművelésügyi miniszter ma délelőtt ideérkezett és hosszabb tárgyalásokat folytatott Mussolinivel.

Bukarestből jelenti a Rador: Lapjelentések szerint Bratiannu Vintila ezidőszent külföldi tartózkodása alatt több kölcsön-szerződést kötött, többek közt az angol-perzsa petróleumkonzorciummal, amely nagyobb kölcsön ellenében állami petróleumterületek kiaknázására kap koncessziót és ígéretet nyer a bányatörvény módosítására. Hír szerint a Steaua Romana petroleumvállalat részvényeit, amelyek ezelőtt német kezén voltak, szintén ez a társaság veszi át a kormány beleegyezésével. A Neamul Romanesc szerint Bratiannu Vintila francia pénzeszortokkal is tárgyal ötszáz millió francia frank kölcsön ügyében, amelyet szintén petróleumkoncesszió fejében venne fel. Minden remény meg van arra, hogy a tárgyalások sikerrel fejeződnek be. E hírekkel kapcsolatban a Lupta genfi tudóstója jelenti, hogy Constantinescu földművelésügyi miniszter a Lausanne melletti Louchyban folytat tárgyalásokat olasz pénzügyi személyiségekkel.

A Kereskedelmi Csarnok kiállításos vásárának ünnepélyes megnyitása

A napokban — úgy tudjuk éppen kormánykörökből — hangzott el az a kijelentés, hogy Erdély nagyobb városaiban a mintavásárokat, ipari és kereskedelmi kiállításokat rendszeresíteni kell. A nagyváradi Kereskedelmi Csarnok kiállításos vására, amely szombaton délelőtt nyílt meg ünnepélyes és fényes keretek között, bizonyossága annak, hogy az ipar és kereskedelem fejlődésének milyen nagyszerű és stílusos dokumentálása ez. Dekoratív miliőben, pompázó színekben és emellett komoly realitásba táruult a meghívottak elé, hogy mit tud termelni, produkálni Nagyvárad ipara és kereskedelme. Ha a Csarnok minden terme végeredményében és viszonylag kis terület is egész Nagyvárad közgazdasági életének teljesen átfogó bemutatására, mégis az izléses, szakszerű elhelyezés, a gondos beállítás olyan elragadó és összefoglaló képet nyújt, melyre

múltán lehet büszke nemcsak a Kereskedelmi Csarnok, hanem Nagyvárad is.

Akik a hétköznapiaknak csak elhaladnak az élet rohanása mellett, álmélkodva és gyönyörködve kell, hogy stációt tartssanak egy-egy meglepetés számba menő saroknál. Olyan gyárak, vállalatok amelyeknek létezéséről a siető ember eddig alig vett tudomást, meglepő készítményeket hoztak elibünk. A primitívabb kézműipartól kezdve a zakatoló gyárak termékéig, ott láttuk a remekbe készült kiállítási tárgyakat. Üzemek, kereskedelmi vállalatok európai színvonalról tettek tanulságot ezen a kiállításos-vásáron. S amerre járunk, amerre nézünk a Csarnok összes terméiben, mindenütt ötlet, alaposság, csin, izlés és pompa. Amit talán elsősorban kellett volna kiemelnünk, mint legfontosabbat, a kiállítás dícséretreméltó karaktere az, hogy igen kevés kivétellel, kizárólag azt

nyújtja, amit Nagyvárad földje, dolgozó-keze, ipari fejlettsége és kereskedelmi találekonyossága termel ki magából. A kiállításnak igen nagy sikerét regisztrálhatjuk csak örömteli sorokban és ennek a sikernek adott még dísz és fényt a megnyitó ünnepség, melyből a város minden vezető funkcionáriusa részt kért.

Délelőtt tíz órára már előkelő vendégekkel volt tele a Kereskedelmi Csarnok-nak minden terme.

Popovici dr. prefektus, Bucico Coriolán dr. polgármester, Catana rendőrprefektus, Kiss Döme dr. szenátor, Zigre Miklós dr. képviselő, Filán Emil dr. főügyész, Negulescu és Lázár Aurél képviselők, Guasi Aurél sziguranca felügyelő, Iliescu és Urbeanu pénzügyi főtanácsosok, Barbu Romulusz, a Kereskedelmi és Iparkamara elnöke, Stefan Szemere vezérigazgató, Ciuntu, a Banca Nationala igazgatója, Bejan rendőrkapitány és még számos közéleti előkelőség. A Csarnok elnöksége teljes számban megjelent.

Popper Akos dr. román nyelvű beszédével nyitotta meg a kiállítási vásárt:

— Azért dolgoztunk, — mondotta, — hogy az illetékes tényezők előtt igazoljuk a mai kiállításon a nagyváradai ipar és kereskedelem életképességét, ami a legnehezebb pénzügyi és gazdasági viszonyok közt is meg van. Jól tudjuk, hogy meg van Önökben a szeretet irántunk, épen ezért hívtuk meg Önöket, hogy lássák, hogy a nagyváradai ipar és kereskedelem megérdemli a támogatást.

Ezután magyarul beszélt dr. Popper Akos. Rámutatott azokra a nehézségekre, amelyek ma az ipar és kereskedelem fejlődésének útjába állnak, de azért Várad kereskedői és iparosai minden akadályt leküzdve, igyekeznek és tudnak is hasznos produktumokat előállítani.

— Hogy olyan hatalmas és erős legyen — mondotta — Nagyvárad ipara és kereskedelme, amint megérdemli, ahhoz szükséges, hogy fözsebbirósága és vámszabadrakta legyen. Mindnyájunkban él a vágy, hogy városunkat nagyvá, hatalmassá tegyük. Vivat, crescat, floreat!

Popovici Miklós dr. prefektus áll ezután szóla. Ezeket mondotta:

— Mint a kormány képviselője, figyelemmel kell hogy kísérjek minden közéleti megnyilvánulást. Örömmel jöttem a mai kiállításra, amelyben a váradai ipar és kereskedelem haladásának egyik legszébb jelét látom. Az ipar és kereskedelem párosulva a mezőgazdasággal, az országot, a nemzet haladásának három legfőbb tényezője. Tiszta szívből kívánom Önöknek, hogy ezután is produkáljanak olyan eredményt, mint eddig és fejlődjen ki a nemes verseny az alkotó munka terén, hogy ez az ország javára szolgáljon.

Lelkes taps kísérte a prefektus szavait, majd Bucico dr. polgármester a város üdvözlését adta át. Kijelentette, hogy látta a kolozsvári mintavásárt és büszkén és bátran állítja, hogy Nagyvárad ipara és kereskedelme magasabb szinten áll bármelyik erdélyi városnál.

Barbu Romulusz a Kereskedelmi és Iparkamara köszöntetét és elismerését tolmácsolja, végül Dedu felügyelő a kereskedelmi minisztérium nevében kíván teljes sikert.

Ezután Popper Akos dr. megnyitottak jelentette ki a vásárt, amelyet Popovici prefektussal az élén valamennyi hatósági reprezentáns megtekintett. A piacon lediszített termékről, a szebbnélsebb árukai megtekinthető sátrakról az első látogatók a legteljesebb elismerés hangján nyilatkoztak.

A kiállítás előkészítéséért és rendezéséért első sorban Freud János dr. főtitkár, Deutsch Imre dr., a Heller és Deutsch cég társtulajdonosai, Stiern Bérát, Fon Dezső és Jósák Kálmán illeti elismerés.

* Náthánál a Kaiser Borax öblítés, Biztosan hat, azonnal könnyülés.

* Vászón és batizschiffon különlegességek olcsóbban, mint bárhol Frankl Róza üzletében, Rimanóczy-utca 9. sz.

A cionista konferencia megnyitása

Most már teljes méreteiben bontakozik ki az erdélyi és bánági népi alapon álló zsidóság konferenciája. Több mint 250 delegátus érkezik vasárnap Nagyváradra, de elküldik delegátusait az összes romániai nemzeti alapon álló zsidó szervezetek úgy, hogy a konferencia valóban a román zsidóság nagyszabású manifesztációja lesz. A konferencia keretén belül tanácskoznak a Zsidó Nemzeti Szövetség ifjúsági szervezetei, a német Burschenschaftok mintájára megszervezett „Barisszia” (Barisszia volt Jeruzsálemnek utolsó bástyafoka, melyet Titus bevett) és az „Aviva”, mely a zsidó lányokat fogja szigorú kiválogatottsággal testvéri közösségbe ösztönözni. A nagyváradai Zeire Mizrach e konferencia erejében kezd országos építőmunkát.

Megismeri egyben Nagyvárad közönsége azt a testi regenerációt, melyen az azelőtt sápadt, keskeny mellű ifjúság keresztül megy. Eljönnek ugyanis a zsidó cserkészek és cserkészlányok, a Sómerek és Somrák, akik a sportünnepély keretén belül mutatják be cserkészjátékukat és dísztornáikat.

Amint látjuk tehát, mozgalmas napokat jelent a zsidó konferencia Nagyvárad közönsége számára.

A konferencia megnyitó ünnepségei vasárnap délután fél öt órakor kezdődnek az Atlantic hatalmas helyiségeiben.

A megnyitó ünnepségen úgy a polgári, mint a katonai hatóságok képviseltetik magukat. A külföld részéről már eddig is több zsidó testvér-szervezet jelentette be képviselőt. A Cionista Világszervezet képviselőjében dr. Adolf Friedmann (Amsterdam) érkezik meg Nagyváradra. Természetesen eljönnek a többi országrészek zsidóságának képviselői is. A Bukovinaiak delegációját Meier Ebner dr. vezeti, a regátbeliek közül Bernhard bankigazgató, az Actionscomitee tagja és dr. Jacques Kanner mérnök jönnek el Bessarabiából is nagyszámú küldöttség érkezik.

Vasárnap este a Barisszia díszcom-

mercet rendez a Lloyd éttermében, amelyen csak delegátusok és meghívott vendégek vehetnek részt.

Hétfőn reggel 9 órakor kezdődnek a konferencia érdemleges tárgyalásai. A délutáni plenáris ülést az ifjúsági munka foglalja le. Nem érdektelen eseménye a konferenciának, hogy a tanácskozáson Erdély minden részéből mintegy 200 Avivalány vesz részt.

A bizottságok munkái zártak. A konferenciának kedden délelőtt megint olyan eseménye lesz, mely általános érdeklődésre tarthat számot. Kedden délelőtt 11 órakor dr. Friedmann Adolf amsterdami kiküldött aki egyike a zsidó világmozgalom legmarokkásab egyéniségeinek, ki Herzl dr. barátja volt és neves életrajzírója, előadást fog tartani „Palesztina felépítése, a nem cionisták, Agudisták” címmel. A meeting keretében felszólalnak az idegen kiküldöttek vezetői is, köztük Mayer Ebner dr. aki a romániai zsidóság problémáiról fog beszélni.

Vasárnap délelőtt 11 órakor a Metropolitan étteremben megnyitják a zsidó leányok kézimunka kiállítását.

**Felhívom a n. ér-
demű közönség figyelmét a Kereskedelmi
Csarnok kiállításán
lévő**

**uri
divat
különle-
gességeimre**

Horbáts József

Dorian Terrace és Dorian-filmszínház

9 órakor

3 5 és 7 órakor

Ma, vasárnap utóljára

Sámson gyermekei

Kalandor dráma 5 felv.-ban. — A főszerepben: **Luciano Albertini**.

Ezt megelőzi:

„Fatty mint levélhordó”

burleszk 2 felvonásban. — A 3 órás előadás mérsékelt árú

Holnap hétfőn bemutató

Lélek vásár

társadalmi dráma 7 felvonásban

Alkalmi szövet vásár
a KERESKEDELMI
CSARNOKBAN:

DEUTSCH POSTÓÁRUHÁZ

5% engedményt ad minden-
kinek, ha a kiállításon ki-
váltott szövet száma
hivatkozik. o o o o o o

Biharmegyei politikusok nyilatkozata az őszi parlamenti kampányról

Nemsokára megnyílnak a parlament apui s megindul, a maga előreláthatóan zgalmas harcaiban, a politikai élet. A különböző parlamenti pártok férfiiai csatorba állanak s az a nyilatkozatoknak so-casága, amelyek az elmúlt hónapokban különböző pártok vezető férfiiai részéről el-naroztak, most kellene, hogy teljese-lésbe menjenek. Ha meghallgatjuk úgy a néppárt, mint a nemzetipárt, avagy a Maarghilomanisták politikusait, a véleke-dés nagyjában egyforma: mindenki a kor-mány bukását reméli és óhajta és min-denki a maga pártjának az uralomra jutá-sában bizakodik. Különösen november az a dátum, amely a vélemények szerint for-duló pontot jelentene a politikai életben. Programok hangzanak el, melyek az or-szág gazdasági és pénzügyi megjavítását célozzák, de hogy mit hoz a jövő és hogy ezek a programok bevéltásra kerül-nek-e, azt úgy lehet, az elkövetkezendő hó-napok fogják eldönteni. Kérdést intéztünk négy pártnak, a liberálisoknak, a néppárt-nak, nemzetipártnak és a Marghiloman-pártnak egy-egy nagyváradi vezető embe-réhez arra nézve, hogy pártjuknak mi a magatartása a meginduló őszi politikai kampányban. Az elhangzott nyilatkoza-tokat itt adjuk:

Negulescu Athanáz országgyűlési képviselő

a következőket mondotta:

— Dolgozni akarunk. Értésülésem sze-rint a parlament, amely az alkotmány ér-telmében október 15-én összeült, teljes sa-badsággal fogja megvitatni a trónbeszédet, azután megkezdik a legfontosabb törvény-nek, a közgazdasági törvény tárgyalását. Ez az alapja a nemzeti egységesí-tésnek és ezt a törvényt már a bizottságok tanulmányozták is és a Ház asztalán van. Ennek a törvénynek kiegészítése az új vá-lasztójogi törvény, amelyet szintén a legrövidebb idő alatt el kell készíteni. Ezután a költségvetés tárgyalására kerül a sor.

— A politikai helyzetre vonatko-zólag kijelenthetem, hogy a liberális párt konkrét és pozitív tényekkel járult hozzá a konszolidáláshoz. A liberális párt ma erősebb mint bármikor volt. A párt egy másik nagy erőssége politikusainak értéke és szolid, alapos szervezetsége mellett az ellenzéki pártok teljes dezorientáltsága, ezek még arra sem képesek, hogy egységes frontot képezzenek. Hogy egy ellenzéki harc eredményes legyen, annak alapja el-sősorban a nyugaltság. Másodszorban ko-moly és teljesen kidolgozott megoldó szetrvezetnek kellene, hogy legyen minden nagy problémára, amely a jelen pillanat-ban az országot érdekli. Ma egyetlen el-lenzéki párt sincs felkészülve sem orientál-va a kül- és a belpolitikában.

Arra a kérdésünkre, hogy mi a véle-ménye a határmenti képviselők blokkjá-ról, a következőket mondja:

— Nincs semmiféle blokk olyan for-mában, ahogyan azt a türelmetlen ellenzék, vagy a szenzációhős sajtó szeretné. A libe-rálist párt határszéli tagjai bizalommal van-nak a párt iránt, amelyet jól szervezett és e-ális kapacitások vezetnek.

— Az összejövétel, amely Nagyvá-radon volt, kizárólag egyes helyi kérdése-ket beszéltek meg, amelyeket a kormány-

nyal együtt a lehetőség határain belül a legigazságosabban meg lehetne oldani.

Horváth Endre esperes, az averescanus-párt biharmegyei csoportjának elnöke

igen érdekes nyilatkozatot adott.

— Az országban ma mindenütt nagy az elégedetlenség — ugymond — és en-nek legelekedetesebb bizonyítékát láthatjuk legjobban az Avram Iancu ünnepségeken. Ez a szép, kegyeletos nemzeti ünnep nem volt olyan meleg és őszinte, mint kellett volna lenni. Igaz, nagy és alázatos szere-tettel ünnepeltük őfelségét a királyt és a királyi családot, de az ünnepségek négy napján egyetlen egyszer sem éltették a kormányt, vagy csak annak egyetlen tag-ját is.

— Az ünnepségeken találkoztam Ave-rescu tábornokkal és Goga Octaviánnal, pártunk két legmarkánsabb tagjával és hosszasan tárgyaltunk arról, hogy a par-lamenti szezon beálltával milyen lépése-ket tegyen a párt. Novemberben Bukarest-ben országos kongresszusra jönnek össze a párt tagjai. Csak Biharmegyből három-százán megyünk el erre a kongresszusra, amely igen nagy fontossággal lesz az or-szág politikai jövőjére.

— Ha új kormány jön, mert új kor-mánynak kell már jönni, az minden kor-mányzói ténykedésében az államérdekeit, és csak az államérdekeit kell hogy szem-előtt tartsa. Ma mit látunk: súlyosak a gazdasági viszonyok, rossz a közlekedés, helytelen a kormány belpolitikája, a kül-politikája pedig egyenesen rossz. Lássuk csak a bányatörvényt, amellyel a külföld rosszallását váltották ki és amelyet most egyszerre megakarják változtatni. Így nem szabad hogy kompromitálja egy kormány az országát.

— Nagyon sok olyan fontos belpoliti-kai kérdés van, amit a kormány nem ol-dott meg, vagy nem akart megoldani. Így a kisebbségi kérdés is és a kisebbségek joggal várnak megoldást Averescu generális kormányától, mert a mi pártunkban min-dég meg volt a jóakarát a kisebbségekkel szemben.

Aztán arra a kérdésünkre nyilatko-zik Horváth Endre, hogy mi a véleménye a legtöbb megalakult liberális határ-széli blokkról:

— Ezeknek az uraknak a megmozdu-lása nem komoly és nem is lehet komoly, hiszen ha tényleg kifogásuk volna a kor-mány politikája ellen, akkor ott Bukarest-ben a parlamentben, a nemzet színe előtt emelnének kifogást a kormányzás hibája ellen. Így csak azt a látszatot keltik, mintha választóinak akarnák megmutatni, hogy ők mennyire is szemük előtt tartják a nép érdekeit, de amikor őszinte és bá-tor megmozdulásról van szó az ország tribunáján, akkor barátságos mosollyal kö-szöntik az uralkodó minisztert és nem gondolnak protestálásra.

Lázár Aurél dr., a biharmegyei nemzetipárt vezére

csak igen rövid nyilatkozatot tesz. Az őszi parlamenti kampánynak — ugymond — olyan természetűnek kell lenni, hogy a krízisre teljesen megérett jelenlegi politi-kai helyzetben létrehozza azt a megoldást, amely az országra és az ország népére a legidősebb.

Ardelean Jusztin dr., a bihar- és aradmegyei Marghiloman-párt ve-zetője a következő nyilatkozatot tette:

— Bizonyos az, hogy az őszi parla-menti kampányra felkészülten fog állani a Marghiloman-párt is, mint az ország poiti-kai életének olyan tekintélyes csoportja, amely mellett a nép és az ország szeretete áll. Ez főleg a párt vezérének: Marghilo-mannak köszönhető, aki régi, kipróbált po-litikus, elsőrendű diplomata és amellet igazi világi, akinek az ország belsejében épp olyan nagy a tekintélye, mint külföl-dön. Az én meggyőződésem és ez az or-szág belátó és higgadt népének is meggyő-ződése, hogy csak a Marghiloman-párt ve-zetheti ki Romániát abból a káoszából, amelynek gazdasági és politikai összeom-lásába a liberális kormány sülyesztette. Marghilomannak, pártunk vezérének egyik sarkalatos programja a külföldi orien-táció és jól tudják fent is, lent is, hogyha valakinek sikerül a román gazdasági hely-zet és pénzügy szanálása, úgy az csak Marghiloman lehet. Nem tartozik szoros-an ide, de tény, hogy Marghiloman ma Ro-mánia talán leggazdagabb embere és évek hosszú sora óta tartja fenn a legintimebb összeköttetést a külföld, de különösen Pá-ris és London kapacitásaival. Idemagya-rázható az is, hogy amikor Romániának igen magas személyisége Londonban járt, az ottani számottevő bankárok kijelen-tették, hogy egy Marghiloman-kormány esetén, vagy az ő pénzügyminisztersége esetén tárcájuk mindenkor nyitva áll, aminthogy bezárul a liberális kormány előtt.

A Marghiloman-párt vidéki szervez-kedése, így speciálisan Bihar- és Aradme-gyében is erősen folyik és pártunk hívei egyre szaporodnak. Az én megjegyzésem az, — ugymond Ardelean Jusztin — hogy Marghiloman a nép atyja és ha az uralko-dó bizalma és szeretete az ő személye felé irányul, ami nem lesz kétséges, akkor az uralkodó választása egyben a nép választásával és szimpatiajával fog itt is talál-kozni. Marghiloman nemcsak a jövő, de a ma embere és az ő európai tudása, be-csületessége predestinálja, hogy az ő biztos kezében legyen a kormányrud. Egyébként Marghiloman, ugye lehet, még e hónap végefelé inkognitoba Nagyváradra érkezik, mely alkalommal az én vendégem lesz és a párt követendő magatartásáról részletes megbeszéléseket fogunk foly-tatni. Arra a kérdésre, hogy mi igaz abból a hírből, hogy a Marghiloman-párt és a néppárt fuzióra lép, Ardelean Jusztin dr kijelentette, hogy ez még nem időszzerű, de különben is fuzió esetén a belügyi és pénz-ügyi tárcát föltétlenül a Marghiloman-pártnak kell megkapnia, aminthogy Mar-ghiloman köré csoportosulnak az ország legkiválóbb és legmegbízhatóbb államfér-fiai.

Friss töltési románszentgyörgyi

HÉBE GYÓGYVIZ

(à la Carlsbad) megérkezett.

Kapható minden jobb fűszer- és csemege üzletben. :: Biharmegyei kizárólagos főlerakat:

Horovitz József

cukorka áruháza, Oradea-Mare, Színház-utca. Interurban telefon 269. Interurban telefon 269.

MA
nézze meg

A „CHIC” bőrruha szalon kiállítását
szept. 6—9-ig. Kereskedelmi Csarnok C. üvegterem
A kiállított tárgyak eladatnak. Rendelések felvételnek

Üzem:
Calea Viktoria
1. szám.

Egy kastélyban, ahol sorsok éltek és harcoltak

Konopist, szept. 6. Vonattal nem jutsz el ide. Prágától Beneschauig még szabad az út a technikai civilizáció számára, de innen gyalog kell nekikenyseredned, ha látni akarsz a rejtélyes kastélyt, Ferenc Ferdinándnak, a hajdani monarchia meggyilkolt trónörökösének rezidenciáját. Beneschauiból még ideérzed a festék- és kocsireaodcsyarak kénese fűtjét, még teli vagy a típusos kisvárosi fejfájdító unalmával, mikor nekundulsz az útnak, amely visszafelé vezet sz időben...

A gyalogut nagyon rövid, pár lépés mindössze s máris kitarul a nagyszerű, több négyszögméterre terjedő konopisti park. Ferenc Ferdinánd szerette a művészesen rendezett kerteket; kacskaringós utak játszanak bujósukat az évszázados erdei fenyők, patakok és tuják között. Néhány lépéssel tovább erdőszerű angol parkká bővül ki minden; izmos tölgyek szegélyezik az utakat s a dombok hullámain ölyvi magas a buja, kaszálatlan fű. Néhány száz méter — s az angolkert délszaki üvegű ház lesz: elvirágozott magnoliák, láthatatlanul a földbe rejtett cserepekéből előszökkenő ősies datolyapálmák, gazdag borostyán a fák törzsein, apró, üveges lúgások az egymásbafutó utcáskák keresztezésénél...

Ebben a parkban sétált Ferenc Ferdinánd Bűlv herceggel, Hötizendorfi Conráddal és néha Vilmos császárral is. A fenyők erős illatával teli a levegő, amely a múlt millió emlékével terhes. Ma beneschaui sétálók róják a magános utakat — némák a kertek és a fák a természet örök muzsikáját susogják a szélben...

II.

A kastély körül csendes és kihalt minden. A barok-kapun nem hajtanak be az udvari fogatok s a kapufélfán prózai szöveg hirdeti, hogy a kastély termeit ekkor és ekkor lehet három korona lefizetése ellenében megtekinteni. A fegyvertérmet, ahol Ferenc Ferdinánd híres gyűjteményét tartotta, a könyvtárat számos nagyerékű inkunabulummal, a kápolnát, a Lobkovitz-termet s végül a börtönt, ahová Vencel király volt bezárva. De a kastély körül álomszerű csend terpeszkedik. Üresek a nagyszerű terraszok — a gyönyörű téggerterek franciásan nyírt bokrai között senki sem jár, — komor, bezárt ajtók védik a halott kastélyt, amely felett megkövesedett az idő. A harangjátékos zengőszavu óra hiába veri el a negyed, fél és egész órákat, — délben nem szaladnak lívrés inasok ezüsttálakkal tizméteres, üveges verandára, vendégek nem gyűlnek ragyogó szőrékre a Lobkovitz-terembe, — Konopistban mindig éjféli van, mindig kísértetek suhannak az utakon, mindig a véres múlt árnyéka fekszik a lágyritmusu barokk-oszlopokra, amelyek mintha meghajlanának a nagy-nagy súly alatt. Konopistban 1914 óta megállt az idő; Európában ugyan csak 1914 óta megkötözte rohanását...

III.

Egy öreg kertész igazgatja a pompázó krizantémumokat. Beszédbe elegyedünk vele: régóta van-e már itt a kastélyban? — Igen, már vagy tizenöt esztendeje! — És kiismerte őket?...

Az öreg leteszi az oltót és elnéz valamerre. — Ismertem őket, hogye ismertem volna! — mondja csendes hangon. — Akkor hangosabb élet volt itt; a trónörökösök itt töltötték a nyár és ős legnaggyobb részét. Sok vendégük ugyan nem volt, de a gyerekek szaladgáltak és bizony, a virágokat sem nagyon kímélték!

Újból nékiáll a kötőzárak és nyírásnak.

Akkor több dolgom volt — jegyzi meg fontoskodva — de fiatalabb is voltam! A többi cselédesség elszáledt, egy-két ember maradt csak itt, akiknek családjuk van és nehezebben váltják a helyüket.

Visszatér a krizantémjaihoz és nem vesz többé tudomást rólunk.

Hatvanöt szobája van a kastélynak — ma az alkalmazottak lakásait leszámítva, üresen áll valamennyi. A zsalugáteres ablakok betámasztva, évek óta nem nyitották ki őket s talán nem nyitják ki soha többé... A kastély körül néhány szobor: Weinert híres „Sarkutazója“, egy renaissance Pál apostol s a főkapun az Estei címer. A borostyán beütötte a déli szárnyat, az ablakokat talán már ki sem lehetne nyitni a kuszó-

növények erős indáiól. Szélcsend van, a lenyugvó nap szikrázva verődik vissza a nyugodtan álló szelvtorláról. A kastély órája nyolcat üt, de a jót, ablak nem nyílik ki sehol. Konopistban áll a csend

IV.

Ezek a ma elhagyott termek többet láttak, mint ugynevezett történelmet, amely hozzánk amugy is csak érdekek és vélemények nem éppen objektív rostáján átesve jut. Sorsok éltek és harcoltak e falak között, — politikáért, szerelemért, sikerért... és sorsok buktak abban a harcban, amelynek szörnyű markában minden elemér nagyságuk mellett ők is csak játékszerek voltak.

A ROMÁNIAI GRAFIKAI MUNKÁSOK

SZEPT. 7. VASÁRNAP

ESTE 9 ÓRAKOR TÁNC ESTÉLYT RENDEZNEK

D. U. 4-KOR DALVERSENYT

A KATHOLIKUS KÖR NAGYTERMÉBEN

A KOLOZSVÁRI MIN-TAVÁSÁR VILÁGÍTÁ-SÁT KIZÁRÓLAG „TUNGSRAM“-ÉGŐ SZOLGÁLTATJA

SUCHARD

CSOKOLADÉ

HÁZTARTÁSRA ÉS NYERS EVÉSRE.

NAGY ŐSZI VÁSÁR

kabát és öltöny

szövetekben

feltűnést keltő olcsó árakkal kezdetét vette

SZEKELY

posztóárnyházában

Str. Avr. Iancu (Kossuth-u.) 5

„HERCULES“ Fehérneműgyár

Calea Victoriei 1.

Kolozsvári-ut

Telefon: 698.

Válal versenyen kívüli árban

Uri fehérneműeknek és teljes kelengyéknek méret utáni készítését úgy saját, mint privátanyagból. Női luxusfehérneműeknek és teljes menyasszonyi kelengyéknek elkészítését úgy saját, mint privátanyagból. Kereskedők részére női és férfi fehérneműek elkészítését úgy rendelésre, mint raktárra commerce és luxuskivitelben bármilyen nagy mennyiségben a legrövidebb időn belül. Kívánatra házhoz is megyünk!

LEICHNER JÓZSEF

szűcs mester

SZŐRMEÁRUK

KIÁLLITÁSA

a Kereskedelmi Csarnok külön termében, melyre tisztelettel meghívja t. vevőit

Értesítjük t. megrendelőinket, hogy az őszi idény angol szövet különlegességei válogatott mintákban — kizárólag egyes öltönyök — raktárunkra megérkeztek.

Lebovits és fia

uri szabók. — Telefon 871—375.

Dr. Dralie Parfüme illuziói, Mallatine

crém és puder, Nyárfahajviz, Illuzion

kőinivize, Shampoon stb. stb.

békeminőségben ismét kapható az összes drogeriákban és illatszertárakban

Főraktár: FARKAS ISTVAN Apolló-drogeria.

Elsőrangú kosztümöket, kabátokat

ANGOL ÉS FRANCIA RUHÁKAT

a legújabb divat szerint meglopó szolid árban készít

VALENTIN NŐI DIVATTERME

Kórház-utca 17.

Értesítjük a nagy-érdemű vevőközönséget, hogy üzletlebontás miatt átköltöztünk a mellettünk levő helyiségbe és az összes árukészletünket igen jutányos áron elárusítjuk.

Hajnal és Rózsa

Str. Vulcan (Nagy Sándor-u.) 1.

Mit olvasnak, kik olvasnak Nagyváradon?

Erdős René, Forró Pál, Ujhelyi Nándor, a legolvasottabbak.
— Adyt senki se viszi ki a nyilvános könyvtárakból,

Nem tudom meg vannak-e még azok a külső utcai kis nyilvános „nép” könyvtárak, melyek vasárnap délelőtt tartottak hivatalos óráit. Azok a rajongó lelkes olvasók, akik a téli hidegben topogva várunk a pusztá előszobafolyosón az igazgató-könyvtárór urra, már bizonyos, hogy nincsenek sehol. A fényes, kiolvasott szemű diák, a kézimunkázó házikisasszony, aki már úgy begyakorolta forgatni a stíkelő dárdat, hogy közben oldalakat olvasott Jokaiból.

— Ajánlom Önnek Karthausit, — cseng vissza a fülembe egy régi mondat, amidőn a pénzügyi fiatal és ambiciózus tisztviselője egy fűszer- és gyarmatúrsi kereskedés irodakisasszonyához fordult. Remek mű. Eötvös a legnagyobbak közül volt. Elmélyedő és szórakoztató.

De Karthausit roppant nehéz volt megkapni az időben. Akkor amikor a csalódott szív a klastromok tiszta levegőjébe vágyott. Akkor, amikor a halódó szerelem nem a bar tüzpiros ottománjain szenvedett ki hajnali zsebelgyengülésben. Egy méla őszi kertben szünet meg kiszakadt sőhajjal, miközben számbogácsot kergetett a szél és a távoli fellángoló nap utolsó búcsút küldött a tarló fák rézvörös leveleire. Akkor, amikor még szentimentalizmus esörgött az allék avarai alatt, viszont havi egy forint részletre százkettes könyvtárakat lehetett beszerezni fűzve és három koronaért bekötve.

Kik olvasnak ma? A férfiembert az élet sorvasztó gondjai úzik, korunk hölgyének nem lelkiismeret és a regény s a szalonok kecses puffjain is egyre ritkább téma az irodalom. A lapok hasábjain csatogó írásművek jelennek meg arról, hogy senkinek se kell a sovány erdélyi betű. De hiszen még vannak könyvtáraink, amelyekben az elmúlt aranykor, a nemzeti fejlődés megannyi remeke sorakozik a polcon. Hazai és idegen költők, zengő nyelvű lírikusok, külföldi hirre szert tett elbeszélők, színpadi mesterek utókorra maradt alkotásai. Nekünk, a sorompókon innen maradtaknak hova-tovább úgy tűnik, hogy századokká nőtt a messzeség. Nézzünk hát be, a nyilvános könyvesházakba, kik azok, mely népréteghez valók, akik tartják a kontaktust még a szellem magyar birodalmával. Avval, amit politika el nem konfiskálhat, aminek az integritása kétségen felülálló, ahova nincs vízumkényszer, — kik azok, akik a regény, a vers utópiáin el-elkalandoznak még a magyar betű országában.

A városban levő nyilvános és magán-kölcson-könyvtárak látogatóinak száma körülbelül ezerre tehető. Bizony egy száz-ezer lakosu városban soknak nem mondható. A nagyobb részük nő. A városi nyilvános könyvtárat főleg diákok látogatják, de éppugy a társadalom minden rétegéből rekrutálódik olvasó közönsége, mint a Hegedüs Hirlapiroda nyilvános könyvtárának. A massa olvasó-közönség — a háztartásbeli. A tereferék helyett nemesebb szórakozás után vágyó háziasasszony. Több asszony olvas, mint lány. És érdekes, hogy amíg az asszonyok a szentimentalizmust keresik, Courthson kívül, Cröcker mellett az Indiákat járó angol regényírókat, a francia romantikusokat, a magyarok közül Forró Pált és Lakatos Lászlót, a lányok modernsége az erotikus művek olvasásában merül ki. Wildén kezdik, Maupassant-on folytatják és Ujhelyi Nándoron végzik.

Lássunk egy néhány ívet: Fiatal uri intellektus. Férfi. Harmincéves: Szabó Dezső: Az elcsodort falu. A csudálatos élet. Romain Rolland Jean Cristoph sorozata. Junius óta nem olvas, azóta csak egy könyvet vett ki Mereskovszky „Leonardo de Vinci”-jét.

Ghilányi-utcai husz éves házilány: Rengeteget olvas. Atlas másodnaponként cseréli fel könyveit. A magyar írók közül Csathó Kálmán, Lux Terka, Drasche-Lázár Alfréd, Gábor Andor, Mikszáth Kálmán, Biró Lajos szerepelnek az ívén. Idegenek Eschtruth, Zola. Olvasa Boccacciót. Kivette Bourget Nagyvilági nőjét. Ugy látszik mást várt a címtől a Ghilányi-utca ábrándozó házilány, mert még aznap visszavitte és az „Ojság” kiadásában megjelenő viccgyűteményt, a „Bölcs rabbit” vette ki helyette.

Egy ismeretlen nevű, sehol sem szereplő, magánosan élő banktisztviselő olvasmányai, kora 28 éves: Magyar írók közül csudálatos a nem elmélyedőket olvassa, míg fordításokban csak a világirodalom jelesit élvezi. Ujhelyi Nándor, Forró Pál, Heltai, Gárdonyi a kedvencei. Átlag harmadnaponként olvas ki egy könyvet, ilyeneket Jack London: A tengeri farkas. A beszélő kutya. A nagy ház kicsi asszonykaja, Duchene: Szeretni, sirni, meghalni, Mereskovszky: Az antikrisztus. Csak a szépirodalom után érdeklődik. Társadalomtudományi könyv egy se szerepel a katalógusában. Elolvasta Károlyi Mihály könyvét öt nap alatt.

Száz és száz ív átlapozása közben megdöbbenő adalékokra bukkan az érdeklődő. Jóformán senki se olvassa Ady Endrét! Addig amíg a mai Magyarországon egyedül Ady könyvsorozatai érnek el új és új kiadást, egy Adyhoz oly közelfekvő városban, mint Nagyvárad, a legintenzívebb Ady-kultuszt üző vidéki színmagyar városban nem olvassák Adyt. Egyáltalán a vers nem portéka a nyilvános könyvtárakban. Egy-egy ultramontán kedély még csak kikéri néha Balázs Bélát, Babitsot, Juhász Gyulát. Egy szereplő ügyvéd hét napig Zsolt Bélát olvasta, akkor kivette helyébe Surányi Miklóstól a Trianoni pávát.

A legkeresettebb magyar írók Erdős René és Forró Pál. Minden íven ott szerepel az átlag olvasók között ez a két név. Surányi Miklós következik ezután, majd sorrendben az élők közül Gábor Andor, Lakatos László, Ujhelyi Nándor tartják a lépést csak utánuk jön Heltai Jenő és Heltai után Mórincz Zsigmond.

Jókai és Mikszáth olvasó közönsége szintén megcsappant. A régiek már kiolvasták őket, az új nemzedék érdeklődése viszont nem olyan intenzív a két nagy mesemondó iránt, mint apáinké volt.

Annny könnyen megállapítható, hogy a legértékesebb, legszebb, korunk legvégjé leginkább értékelhető könyvek iránt azok a kisemberek a legfogékonyabbak, akik szürkén élik megkötött, kevés lehetőséget feltáró életüket. A balga ábrándok holdimádó asszonyai, az erotika perzselő levegője után kapkodó divatbábuk, a kifárasztott idegű intellektus kalandorregényt kedvelő gusztusa mellett, csakugy mint a polgári kollektív élet kezdő századai óta ma is hónapok szobáiban, hivatalok szürke aktacsomói között, ipari műhelyek áporos atmoszférájában terebélyesedik az eljövendő szebb kor gondolata...

Kurióznál talán több is idejegyeznem például egy gazdag földbirtokos olvasmányait. Ime: Regnier Aki félt a szerelemtől, Nansen Péter Mária, a szerelem könyve, Ujhelyi Nándor A szerelem forradalma, Guido le Verona Akit nem szabad szeretni. Ben Ami Három ágy. Ebben az utóbbi könyvben minden bizonyosság szerint csalódott a csak szerelmi tárgyú könyveket olvasó földbirtokos. Ebből a Három ágy-ból nem egy variált háromszög Fleure d'Amour felhője szállott, de ágyrajáró szegényemberek nehéz testszaga.

Nem elég, korántsem elég csak olvasni. Olvasni tudni kell és a tudáshoz — tanulni szükséges. Altenberg, a bécsi kávéházi zseni mondotta ezt az aforizmát: Szóltam a kedvesemnek, hogy olvassa el a világ legszebb három könyvét. Adtam neki három hét haladékat. Három nap múlva jött és azt mondotta, hogy már elolvasta. Kérdeztem mit olvasott. Azt mondotta gyönyörűt. De egyebet nem jegyzett meg. Erre adtam neki harminc év haladékat.

Nagyvárad esete nem analóg Peter Altenberg kedvesének az esetével. De ideje, hogy ez a nivót szerető közönség magától is rájőjjön arra, hogy öt év telt el, amióta abstinenciát tart az olvasásban. Öt év alatt új nevek keletkeztek, új irodalmak bontakoztak ki, amiket nem csak kulturáltság nem ismerni, de — bűn is.

Bárdos László.

Mannlicher-golyókkal és tüzes cigarettákkal etetik az állatokat

Budapestről jelentik: Egyik budapesti hetilap „Gonoszsága, vagy gondatlansága?” címmel elpanaszolja, hogy különös hajlamu „állatbarátok” ujabban szokatlan kedvtelésnek hódolnak. Az Állatkertnek ezek a látogatói az egyes állatokat kő- és kokszarabokkal, éles Mannlicher-lövedékekkel, miniummal, vagy gombostűkkel spékelt zsemlyékkel és tüzes cigarettákkal etetik meg. A majmoknak viszont tükördarabokkal kedveskednek, amikkel nem egyszer kerülnek szájukat, sőt nyelvüket is összevagdalgják. Az emberi gonoszság fantasztikus kitérési ellen egyik-másik állat, többek közt a Sziam is eléggé ügyesen védekezik. Az elefánt az okvetetlenkedőknek vizet fröccsent az arcába, míg a notóriusabb gonosztevőknek, akiket Sziam ugylátszik jól megkülönböztet, szemét homokkal fújta tele s ezzel hosszú időre elveszi kedvüket a lelketlen tréfától.

Ujabban ezt a gonoszkodást variálják az állatok bántalmazói s másfajta eszközöz folyamodnak. A melegben megromlott, félig sült, vagy megpenészedett tészta és ételmaradékokat adnak be az elefántoknak, vizilovaknak, majmoknak és a többi könnyen megközelíthető okatlan állatoknak. Hosszas megfigyelés és alapos orvosi vizsgálat után derült csak ki, hogy miért betegedtek meg jórészt azonos körülmények közt az Állatkert dédelgetett vadjai. Étvágytalanságban szenvedtek, sőt egyik-másikukat láz is gyötörte, szóval az ételmérgezés kétségtelen jelei mutatkoztak rajtuk. Ugyanezeket a tüneteket konstataáltak Marikán, az Állatkert közkedvelt, becézett kis csereelefántján is, amely váratlanul megbetegedett, mert bizonyosan romlott étellel etették meg.

A Körösparti áruház árai a legolcsóbbak.

KEPES ELEK
orvosi kötszerész, Sas-passage 20. szám

Saját készítményű **SÉRVKÖLÖK, HÁSKÖLÖK,**
speciális kötszerek, női és férfi övszerek

BUTOR KIALLITAS!!

Bécsi legfinomabb butorok
megérkeztek.

BÜCHLER MARTON Nicolae Iorga (Zöldfa-utca) 8 szám

A villamos-mű kibővítése

A villamosmű a súlyos gazdasági viszonyok mellett is folyton bővül és fejlődik. Míg más városok hasonló üzemei állandóan bajokkal küzdenek, áramszolgáltatásuk megakad, addig Nagyvárad villamos műve folyton lépést tart az igényekkel és okos gazdálkodással előnyös beruházásokra fordítja bevételeinek feleslegét. Igazán szerencse, hogy a villamos üzem olyan elsőrangú szakember kezében van, mint amilyennek Bazilli Mihály igazgató bizonyult, aki az igazgatóság méltán megérdemelt bizalma és támogatása mellett eredményesen tölti be súlyos hivatását. Ujjában a villamosmű egy hatalmas gőzturbinát szerzett be. Ebből az alkalomból Bazilli Mihály igazgató a villamosmű kibővítéséről így nyilatkozott:

A világháború, valamint az azt követő súlyos gazdasági viszonyok miatt a villamosmű gépi berendezésének és hálózatának fejlesztése elmaradt úgy, hogy a legutóbbi években a villamosmű igazgatóságának legfontosabb feladatát a telepítő-kérdésének helyes és idejében való megoldása képezte.

A telepítő ma már nem csupán azért szükséges, mert a kazánok, az áramtermelő gépek és a hálózat a sok évi állandó igénybevétel miatt sokat szenvedtek és alapos javításra szorulnak, amit megfelelő tartalék hiányában keresztül vinni nem lehet, hanem azért is, mert 1921 év óta az áramfogyasztás állandóan növekedik úgy, hogy az 1920. évi 5 millió kilowatt órányi áramtermelés folyó évben már túl fogja haladni a 7 millió kilowatt órát. Ezen viszonyok folytán a telep fejlesztése nélkül nem vállalhathja tovább a felelősséget az igazgatóság sem az üzembiztonságért, sem az áramszolgáltatás folytonosságáért.

A villamosmű fejlesztésének legcélszerűbb módja lett volna, mint annak idején részletesen ismertettük a közönséggel: a Bisztra-Körös hydroelektromos művek létesítése. Az ehhez szükséges tőkét (ma már közel 120 millió lei) a városi tanács és a villamosmű igazgatóságának mindegyik fardozása dacára előteremteni nem sikerült s ezért a villamosmű igazgatósága — anélkül, hogy ezen nagyszabású helyes tervnek alkalmas időben való megvalósításáról lemondott volna — az üzembiztonságot szem előtt tartva, már a múlt év folyamán hozzáfogott a jelenlegi gőzcentráló megújításához.

A bővítési program, mint a közönség előtt ismeretes, a szükséglet szerint a kazántelep fejlesztésével kezdődött. Múlt évi november hóban egy 250 négyzetméter fűtőfelületű új gőzkazánt építettünk be s már ez év tavaszán megrendeltünk egy újabb 300 négyzetméter fűtőfelületű automatikus tüzelésű modern gőzkazánt, melynek gyártásával szeptember hó végéig elkészül a gyár.

A régi kazánházban már nem állott elegendő hely rendelkezésünkre ezen nagy méretű gőzkazán beépítésére, miért is a kazánházat is ki kellett bővítenünk. A helyszükségletet a későbbi bővítésre való tekintettel mindjárt 700 négyzetméter új fűtőfelületre terveztük. Az építési munkálatokat nyilvános pályázat útján a helybeli Delta-cég nyerte el s néhány napon belül be is fogja fejezni úgy, hogy a nagyterhelésű téli hónapokra már az új kazánt is üzembe tudjuk venni.

Tekintettel arra, hogy a téli estéken már oly nagy az áramfogyasztás, hogy a jelenlegi 2 db 2200 lóerős turbogenerátort párhuzamosan kell járatnunk s így

megfelelő tartalékunk nincsen, egy új turbogenerátor beszerzése is egyetlen sürgőssé vált s ezért a villamosmű igazgatósága már a múlt év folyamán behatóan foglalkozott ezen problémával.

Egy a szükségletünknek megfelelő 3000 lóerős turbogenerátort azonban átlag 16 millió leiert szállítanak a gyárak s ezen összeget a mai pénzkrisis mellett nem állott módjában a villamosműnek előteremteni s így ezen gép beszerzése egyelőre súlyos problémának látszott.

Folyó év június hóban azonban sikerült ajánlatot szereznünk egy municiógyár részére tervezett 3000 lóerős turbogenerátorra, melynek összes gyártási adatai telepünk adataival egyeznek, ugyanis a gőzturbiná éppén 12 atmoszféra gőzfeszültségre, 300° C túlhevítésre és 2520 percenkénti fordulatszámra, a generátor pedig forgóáramra 3000 volt feszültségre és 42 periódusra készült, tehát szükségletünknek tökéletesen megfelelő. A turbina a híres Breitföld—Danek prágai cég gyártmánya, a generátor pedig a prágai kiváló Kolben-cég gyártotta.

A turbogenerátor 1918. évi gyártmány, azonban a háború megszűnése miatt a municiógyár mindössze csak egy fél évig használta s azóta üzemben kívül áll, tehát teljesen kifogástalan, új és üzemképes állapotban van, szerkezete egyike a legmodernebbeknek.

A gyár a ritkán használatos 3000 volt feszültség és 42 periódus miatt (éppen a mi villamosműünk adatai) mindezekig nem tudta értékesíteni a turbogenerátort s ez okból igen előnyös ajánlatot tett a villamosműnek.

Tekintettel a kivételesen kedvező alkalomra, javaslatot tettem az igazgatóságnak a turbogenerátor megvételére s miután az igazgatóság megbízása folytán a gépet a helyszínén alaposan bevizsgáltam és megfelelőnek találtam, az igazgatóság megrendelte a komplett 3000 lóerős turbogenerátort teljes kondenzációval együtt 24200 dollárnak megfelelő k. b. 5 millió leiben ab Wien. A vételár fele 6 hónap alatt, a hátralék további 2 év alatt törlesztendő negyedévi részletekben.

A villamosmű igazgatósága természetesen már a tárgyalások kezdetén minden lehetőséget elkövetett, hogy a turbogenerátornak ezen előnyös feltételek mellett való megvétele céljából ipari kölcsönt szerezzen a villamosmű részére, azonban a kölcsönt a Creditul Industrial igazgatósága megtagadta. A gép megvételéhez szükséges kölcsönt és bankgarancia tekintetében a helybeli pénzügyeztetéssel is tárgyaltunk, azonban eredménytelenül úgy, hogy végül eredményben a vételiügyletnek fentemlített kedvező fizetési feltételek mellett való finanszírozását a Városi Villamos Vasút igazgatóságának és a helybeli Economia r.-t.-nak segítségével sikerült lebonyolítanunk.

A turbogenerátor leszerelése, csomagolása, szállítása és felszerelése természetesen tetemes időt és nagy munkát vesz igénybe úgy, hogy üzembehelyezésére csak 8 hónap múlva kerülhet sor. Az üzemképességet, a gazdaságos gőzfogyasztást és a hatásfokokat természetesen garantálja a szállító cég.

Ezen 3000 lóerős gépegység beépítése után áramtermelő gépekkel előreláthatólag 8 évig el lesz látva városunk s az igazgatóság további programját egy modern kapcsolótábla beszerzése fogja képezni s azonkívül egy óránkénti 800 köbméter teljesítményű szivattyutelepet kell létesítenünk, hogy a kondenzátor hűtésére a mai nagyterhelés mellett alkalmatlan Pece-pa-

lak helyett a Körösöket vezethessük telephíre a hűtővizet. Mindemellett nem ejti el az igazgatóság a Bisztra-Körös vízerőmű tervét, hiszen városunk és vidéke áramszolgáltatásának jövője mégis csak az olcsó vízen energiára alapítható a legegészségesebben s ha a gazdasági viszonyok remélhető fellendülése néhány éven belül lehetővé fogja tenni a tervezett hydroelektromos telep létesítését, mire már a kibővített gőzcentrálénk is kicsinynek fog bizonyulni, az olcsó vízen energiára fog városunk és vidékének gazdasági életébe új lendületet vinni.

Érdeklenség szempontjából megemlítem, hogy az új turbogenerátor beépítésével tartalék tekintetében városi villamosműünk egész Romániában első helyen lesz, az erdélyi városi villamosművek között pedig a mi üzemünk lesz a legnagyobb.

A legnagyobb erdélyi városok villamosműveinél az áramtermelőgépek összlóerőszáma a következő:

Nagyvárad: az új turbogenerátorral együtt 9200 lóerő.

Temesvár 7750 lóerő.

Arad 6000 lóerő.

Kolozsvár 5700 lóerő.

Nagyszombat 4500 lóerő.

Brassónak nincs villamosműve.

Új géphímlő üzlet

Saguna (Kapuolus)-utca 16. szám

Gépi reneszász richelől és madeirán kívül montírozást és előrajzolást és mindenféle kézimunkát vállalunk.

Ha Linoleumot, Viaszos vásznat, Gummi kabátot és Szőnyegeket akar venni, tekintse meg

Haas Lipót

Gyári főlerakalái

Oradea-Mare, Str. Regele Ferdinand 5

ahol legnagyobb választékban, gyári áron vásárolhat.

Telefon 4-63

Lerakatok:

Cluj, Str. Universităţii No. 17.
Timişoara, Bulv. Reg. Ferd.

Felülőszertű gummi köppenő 875.—
dval faazonban prima gummiázzsal

Viaszos vászon asztalterítő 80.—

Sírapa futó szőnyeg mtrje 120.—

Ebédli szőnyeg gyönyörű 975.—
mintákban 160×250

Linoleum futószőnyeg 155.—
méterje

Linoleum ebédli szőnyeg 1350.—
200×250

Ciomanlakaró 160—300 .. 1650.—

Bőrvásznak ipari célokra 185.—
prima minőség

Ezenkívül mindenféle gummláru, Cellulo. d gallér és kezelő, Torna házi cipők stb.

Igmándi kurák otthon.

és belekben rejtőző csirját számtalan komoly betegségnek és elejét veszi ezáltal a baj további fejlődésének a szervezetben Kapható minden gyógyszerárban és jobb fűszerüzletben.

Minden háztartásban áldásos, ha kéznél van egy üveg SCHMIDTHAUER-féle Igmándi keserűvíz, mert szükség esetén reggelizés előtt fél pohárral használva gyorsan és alaposan eltávolítja fájdalom nélkül a gyomorban és a baj további fejlődésének a szervezetben Az „Igmándi“ nem tévesztendő össze másfajta keserűvizekkel.

Pályát választanak az érettségizett diákok.

Tanultak tizenkét évig. Utolsó éveik pedig csak küzdelem mindig súlyosbodo fazisai voltak. Terelték őket iskoláról iskolára, egy évről többre is. Keresztül vergődtek a nyilvántartásai, majd magánjogi iskola rendelkezések birtusain. Legyőzték az utolsó, sokaknak lezárhatatlan akadályt, a vizsgát s végül az abszolút. És ezáltal érettekné nyilvántartották őket.

A banketten, talán utóljára meg kezét fogták egymással, aztán elváltak, hi erre, ki meg marra, de mindegyik új küzdelem ele. Beiratkoznak akarnak az életbe, elhelyezkedni a társadalom padsoaraiban. Megkezdődik az újabb tanulás a jövődö pozíciókért.

Seregszemlet tartottunk az új utra induló diákok fölött és a következő érdekes statisztikát került összeállításunk. A zsidó liceum növénkei közül 18 kereskedelmi pályára (kereskedő, vatalnok), 8 lateiner pályára (orvos, gyógyszerész ügyvéd, tanár), 10 technikai pályára (gépész, vegyész, textil- és banyamérnök) és egy egy tervezőnek. Ahogy így végignézzünk ezen néhány új tervet, igen érdekes, szinte áttanossá vált tünét öltik a szemünkbe, a gondolat teljes financiólódása ami még nagyobb a, a külső konjunktúrális viszonyok nagymértékű belső reakciója. A pályaválasztásnál is a jelenleg elkáprzott labius értékű pályák a keresettek. Érdekes tünét ez, amelynek a következményei is beláthatatlanok. A szülők, a környezet, mind ebbe az irányba terlik a gyerekeket, őket szintén elkápráztat a hangos, de müo arrierek sikere. A sok krach, amely szintén székelve, nem tűnik szemükbe. A liceumi diák-ág 60 százaléka megy kereskedelmi pályára, a kereskedelmi végzők pedig mind oda tolong. Elképzeltetetlen, hogy különösen a vállalatok annyi sok rejtetést el tudjanak helyezni. Ez a ok pályázó csak a többi régi hivatalnokok be-értője lesz. Ha pedig egy nemzetközi vállalat megy tön-re, akkor száz meg ezer egzisztenciát rant maga után. És egy jó időre megint megszűnik az alkalmaztatási lehetőség.

Igaz, hogy sok esetben nincs is egyéb hátra, mint ezt a pályát választani. Nem engedni a szülői anyagi helyzete és a külföld tanulási alkalmakat nehezítő körülményei. Ezek a legjobban elriasztó kérdései a külföldön való tanulásnak. Felekerestünk egy néhány külföldön tanuló nagyvárosi diálembert és érdeklődtünk az ottani állapotokról. Igen érdekes nyilatkozatokat hallottunk, amik mellett azt hiszem nem fog figyelmen kívül elmenni a tovább tanulni vágyó ifjúság.

A román egyetemeken uralkodó zavaros atmoszféra az, ami akadályozza az előadások hallgatását. Másrészt a nyelv is, amelyet még az idén kikerült diákok nem tudtak kellőképpen elsajátítani. Így esik meg, hogy a most végzetek közül csak igen kevesen gondolnak arra, hogy tanulmányaikat hazájukban folytassák. Azonban remélhető, hogy egy-két év múlva részint az állapotok konszolidálódása, részint pedig a nyelv fokozatos ismerete folytán szaporodni fog azoknak a száma, akik a hazai egyetemeken próbálkoznak elhelyezkedni.

A külföldi egyetemek súlyos problémaként lebegnek az ifjúság előtt. A legnehezebb kérdések egyike most előttük: kiválasztani a legmegfelelőbb elhelyezkedési terepüket. Budapest alig jöhet számba. Ott maga a felvételi esélyesség is a minimumra száll alá, különösen a zsidókat illetőleg, aikkal szemben szigorúan betartják az 5 százalékos numerus clauzust. De más valásuakat is (külföldiek) csak magas protekcióval vesznek fel. A megélhetés pedig 2-3-szor olyan drága mint az itteni. A havi kiadások, persze a legzűrösebb mértéket véve, 6-8000 leire tehető havonként. Az évi tandíj és tankönyvek összesen 9000 leire emelkednek fel. Mellekkereget az óradíjban remélhetnek, azonban ez igen elenyésző summa a szükséghez viszonyítva.

Párisban már lényegesen kedvezőbbek a megélhetési viszonyok 4-6000 frankból (5-7000 lei) igen jól, persze diákos értelemben, ki lehet

jönni. Lakást kisebb szállókban szoktak a diákok berelni, ami 120-200 iranknyi havi kiadást jelent. Egy ebéd ára 3, 4, 5 frank között ingadozik. Nagyban elősegíti a megélhetést, a különböző uton-módon szerezhető alkalmi állások. Könnykereskedésekben és villanyszerező valálakoknál vannak a diákok alkalmazva, ahol annyit fizetnek, hogy a megélhetés szinte teljesen leedezve van. Nagy hiányuk ezeknek a kereseti forrásoknak, hogy a tanulásban az illetőket megakasztják. Annál nehezebb azonban a főiskolákra való bejutás. A Sorbonne-nak két fakultása van u. m. Lettres (filozófia, irodalom és történelem) és Sciences (mathematika, fizika, chemia). Itt nincs felvételi vizsga, csupán a külföldi érettségi kell nosztrifikáltatni, amit a román bizonyítványokkal akadálytalanul meg is csekszenek. Azonban ide csak azoknak érdemes beiratkozni, akik tanári pályára mennek. Insti ut de Chimie appliqué az egyetemhez tartozik, azonban nem jó iskola és így a külföldiek inkább a Nancy-n próbálkoznak elhelyezkedni. Ebbe és hasonló mérnöki főiskolákba (mert Párisban nincs műegyetem) csak felvételi vizsgával lehet bejutni, amin pedig a jelöltek 60 százaléka a szokatlan rendszer miatt elbukik. Ugyanez a helyzet az orvosi fakultáson is, ahol 1 éves előkészítő tanfolyam (P. C. N.) sikeres elvégzése után lehet csak bejutni. Ez adól csak azok a külföldiek vannak mentesítve, akik már legelőbb egy külföldön szerzett szemesztert mutatnak fel és ezt el is fogadják. Ebben a kedvezményben részesülnek a Kolozsvárról jött diákok, akiknek végzett éveiket be tudják. Ezért sokan is vannak közülük az egyetemen. Tandíj a Sorbonne-on igen mérsékelt, azonban a mérnököképző főiskolákban, amit a franciák lufus iskolának hívnak 1200-1500 frank az évi tandíj. Tankönyvekre nincs nagy kiadás, mivel kitűnő könyvtárak állnak az ifjúság rendelkezésére. Franciaország, amint az eddigi tervekből kivehetjük, az idén is elég látogatott lesz. Sokan vannak az erdélyi fiúk közül Lyonban, az ottani bőr és parfüm szakiskolákban.

A legértékesebb iskolák Csehországban, Brnóban és Prágában találhatók. Elsőrangú műegyetemek, kereskedelmi főiskolák és különböző szakiskolák vonzanak magukhoz Erdélyből igen sok tanuló. Igaz, hogy a legkönnyebb ottan főiskolákra bejutni, mindenkit felvesznek, bár kényvetény kell. A megélhetés elég drága, havi 1000 cseh koronát lehet számítani, ami a valuta ingadozások mellett körülbelül 6-7000 leinek felel meg és így szegényebb diákoknak nem igen megtehető. Vannak ugyan ott menzák ahol olcsóbban lehet lakást és ellátást szerezni és bizony aki nem linnyas az könnyen bele találhatja magát. Így havi 600 csehkoronát lehet számítani lakásért és ellátásért, míg hánál egy szoba világítással és reggelivel 200-300 csehkoronába kerül. A város is nagyon szimpatikus, mondhatni az egyedüli diákváros egész Európában. Az iskolák nyelve főként német, de vannak nagyon jó cseh egyetemek is.

Németországban nagyon kevesen vannak, aminek az oka az aranymárkában való számítási miatti nagy valuta különbség. Bár főlvenni az egyetemekre mindenkit felvesznek, egyedül a technikumokba igen nehéz a bejutás.

Legtöbben úgy Romániából, mint Váradról Bécsbe mennek. Bár ott a felvétel igen meg van nehezítve úgy az orvosi fakultáson, mint a műegyetemen, mégis a kedvező megélhetési viszonyok nagyban csábítják oda a tovább tanulni vágyó diákságot. 1.500.000 osztrák koronából (4500 lei) egy hónap alatt szükségösen bár, de meg lehet élni. Egyesek újságíróvalással növelik jövedelmüket, a kereskedelmi akademia hallgatói pedig többnyire állást vállalnak. Az egyetemen a külföldiek 5-10-szeres taxát fizetnek, ami 8000 lei évi tandíjnak felel meg, de úgy hírik, hogy ezeket a szorzószámokat is megakarják szűntetni.

Ezek a legfontosabb helyek, ahová a tanulmányait folytatni akaró ifjúság törekszik. Ezen nyilatkozatok közlésével óhatottam megkönnyíteni a választás nehéz munkáját. Remélem, hogy részben sikerült is és így cikkem

nyomán csak öröm és haszon fog sarjdzani. És ha a diákok esetleg kedvezőtlen életkörülmények közé jutnának, legyen elég felkiáltásuk és haladjanak tovább a maguk ideáljainak útjain, mely ha göröngyösnek is tetszik, mégis az igazi út, mert bele gyökerezünk gondolkodásunkkal, érzéseinkkel. Mert előn meg az idő, hogy a fáradságos munkának is gyümölcsei lesznek, nemcsak a konjunktúra bázisozott gazdasági zsákmanóválnak.

Balkányi Endre.

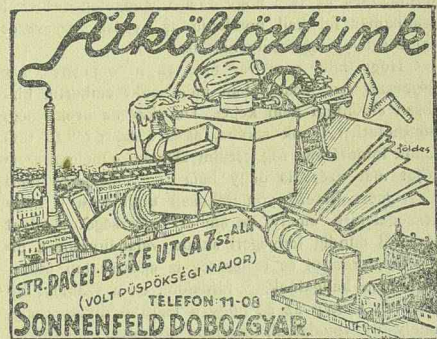
Blum Vilmos

Ernyő áruház

Ernyő különlegességek kiállítása

a Kereskedelmi Csarnok nagytermében

a kiállított ernyők ugyanott rendkívül olcsó árban kívánatra el is adtnak

PODOL

Lábizzadás

hónaljizzadás, kipállás egyetlen biztos szere a

Csanda-féle Podol

kapható CSANDA ENDRE gyógyszerésztől Strada General Mosoiu (Mezey Mihály-utca) és minden gyógyszerésztől és drogeriában.

Nagy harisnya vásár mélyen leszállított árakkal VEZÉR

Piața Regina Maria (Bémer-tér)

Divat keztyükben, kötött kabátokban és divat mellényekben óriási választék.

Legjobb harisnyák csak Vezérnél kaphatók.

Mielőtt **BUTORT** vásárol tekintse meg saját érdekében

WALLERSTEIN FERENC UTÓDAI DANIBERG és WALDNER

butor nagy áruházát
Oradea-Mare — Nagyvárad
Str. Nic. Jorga (Zöldfa-utca) 19. szám.

Divat és egészség

Az orvosokat most erősen foglalkoztatja Deneke hamburgi kórházi főorvos állítása, hogy annak előtte különösen fiatal nőknél oly gyakori sápkórral azért találkozunk most oly nagyritkán, mert a fűző viselés teljesen kiment a divatból. Szerinte ugyanis a fűző elejtésével megszabadult a máj és a lép attól a nagy és állandó nyomástól, amelyet a fűző viselés közben rájuk gyakorolt és ezért mostanában, amidőn a laza, japán eredetű, pyjama került általánosan divatba, nincsen lehetőség arra, hogy azok a károsodások kifejlődjenek, amelyek közismeretesen régebben a fűző okozta tartós nyomás következtében a májban és lépben keletkeztek. A máj és a lép beigazoltan legfontosabb termelő és lerakódó helyei a vörös vértestecskéiben felhalmozott szerves vasnak, amelynek kellő mennyiségben való jelenléte nélkülözhetetlen a haemoglobinnel nevezhető anyagnak, tehát annak az anyagnak termeléséhez, amelyből a vörös vértestecskék nemcsak jellegzetes színüket kapják, de amelyetől ezenfelül az ő zavartalan élettani működésük is függ. Ha azonban valamely okból (például oros fűzés) a májnak és a lépnek sejtjei állandó nyomás alá jutnak, vagy ha azoknak véredényeiben a normális vérkeringés meg van akadályozva, ez a rendellenes nyomás vagy beállott vérkeringési zavar rövidesen annyira csökkenti a vastermelést, hogy a vörös vértestecskék rendes vasszükségletüket nem fedezhetik és rendes élettani működésüket nem folytathatják. Minthogy azonban ezen vörös vértestecskék szervei a belső anyagcserének (légzés, vérkeringés, emésztés), csak természetes az is, hogy az ő megbetegedésükkel csakhamar fel kell bomlania az egész szervezet egészségügyi egyensúlyának is.

Hogy mily sors vár erre az új elméletre, azt természetesen mostanában még senki emberfia biztosan eldönteni nem képes. De akár az örök, megdönthetetlen tanok sorába, akár a kísérleti tévtanok lomtárába fog kerülni Deneke elmélete, szerzőjét már azért is nagy hála és elismerés illeti meg, mert ismét nyomatókosan utalt arra a nagy veszedelemre, amely az emberi egészséget a divat részéről mindig fenyegeti akkor, valahányszor a divat megteremtői és terjesztői az egészségtan művelőire nem hallgatnak. S fájdalom, ez a szabály. Innen van azután az is, hogy a legtöbb divatszabály, amely új vonalaival, meglepő színeivel, művészi izlésével nagy örömmel töltötte el az esztétikusokat, éppen az orvosoknál csak a lehangoltság, a keserűség és a bosszankodva fájós érzéseit kelti. Különösen akkor, hogyha a divat fogalma alá nem csupán a ruházkodásban jelentkező izlésváltozásokat is soroljuk, amelyek időnként a lakberendezés, a táplálkozás, a gyermekápolás, a kozmetika, a szórakozás terén felszínre jutnak és mindnagyobb embertöréseket hajtanak kíméletlen kényszeruralmuk alá.

Hogy a lakberendezés terén uralkodó divat is sokféleképpen veszélyeztetheti az emberek egészségét, arról mindenki meggyőződhetik, aki a középosztály lakásait szemügyre veszi. Eltekintve attól, hogy a legtöbb esetben még mindig a legkisebb és ha csak lehetséges, udvari szobát rendezik be hálószobának vagy gyermekszobának, a nagy és világos szobát pedig fogadónak (szalón), holott ésszerű volna, hogy azt a szobát, amelyben alszunk, vagyis a napnak egyharmadát abból a célból töltjük, hogy ismét új erőhöz jussunk — egészségügyi szempontból kifogástalan legyen. Még azt is látjuk mostanában, hogy a nappali szoba annyiféle és oly tárggyal van telítve, hogy az ember első percben nem lakóhelyiségben, hanem valamely áruházban képzelet magát. Mennyi szőnyeget, disztakarót, diszpárnát, lámpaernyőt, művirágbokrot, bronzból vagy gipszből készült szobrot látunk most a lakásokban! Pedig nyilvánvaló, hogy ezek a tárgyak mind magukba szívják a port, lekötik és mivel portalanításukra a mai eselédhiány mellett nem lehet gondolni, egyben mindennél jobban elősegítik a legveszedelmesebb baciilusok letelepedését!

A kozmetika, mint a divatnak legdéledgettebb sarja, szintén sokféleképpen károsítja a testi épségünket. Egyfelől azzal, hogy szépitőszereket használnak, amelyek iránt bőrünk veleszületett, vagy szerzett ellenszenvvel (idiosinkrasia) bír, másfelől azzal, hogyha a kozmetikai szerben (szappan, puder, hajszesz, pirosító) valamely mérgező anyag (higany, benzol, arzén stb.) van és ily módon a legkonokabb és legrejtélyesebb megbetegedésekre, sőt mérgezősekre is adhat okot. Itt kell felemlítenünk azokat a gyakori és sokszor igen fájdalmas körömágygyulladásokat, amelyek akkor lépnek fel, hogyha a manikűrözést tisztátalan eszközökkel végzik.

A legtöbb egészségellenes veszedelem a ruházatkodás terén elfogadott divat részéről fenyeget bennünket. A magas, kemény férfigallérok voltak mindig szálláscsinálói azoknak a fájdalmas bőrlöböknek, amelyek a béke idejében a nyakon és a tarkón voltak, oly gyakoriak voltak akkor azért, mert akkor mindenkinek módjában volt kemény gallért viselni. S ugyancsak békében, amidőn kemény kalapokat viselt sok ember, igen gyakoriak voltak a homlok-pattanások, amelyeket a kalap belsejében elhelyezett bőrbélés részéről okozott állandó nyomás és súrolás idézett elő. Az is bizonyos, hogy a szoros harisnyatartók az alszárfelekékre és vizértágulásokra a legkedvezőtlenebb hatást gyakorolták és hogy minden valószínűség szerint azért van mostanában annyi férfi, akinél a röntgenvizsgálat gyorsulást állapít meg, mert divatba jött az öv viselés és ezen övek, különösen ha szélesek és kemény bőrből készültek, kiszorítják a gyomrot a rendes helyzetéből. Közismertes az a végzetes befolyás, melyet a magassarkú, elől tulkeskeny cipők a lábbőre gyakorolnak. Ezen mindenképpen egészségellenes cipőforma nemcsak az oka annak, hogy mostanában alig van már ember, akinek lábát egy vagy több tyúkszem, vagy fájdalmas talpből megvastagodás meg nem csufitná és a járásban nem akadályozná, hanem annak is, hogy mind több esetben operációra van már szükség, hogy azokat a ficamokat és ízületi gyulladásokat gyógyítsák, amelyek beigazoltan a túlhevyes és túlszűk cipők viselésénél a lábboltozatot okozó csontokban és ízületekben fellépnek.

Vegyük még mindezekhez azt, hogy a szövetségek, selymek, szőrmék festéséhez felhasznált anyagok legújabbban sok esetben mérgeknek bizonyultak; hogy a fátly viselése a vörös orr és az arc bőrön fellépő piros foltok létrejöttét nagyon elősegíti; hogy a széles és nehézkarimájú gyermekkalapok viselésénél az álló fülek felette gyakoriak: akkor talán nem túlmerész az óhaj, hogy a divat megteremtésénél és terjesztésénél az orvosokat is kellene megkérdezni és meghallgatni!

Pamut és cérvaszának a legjobb minőségben Leitner Máriónál.

DIÁKEGYENRUHÁK ÉS SAPKÁK =

Fűszer- és csemege árú,
olcsó, szolid és figyelmes kiszolgálása
VADASZ ES LONDON
fűszer- és csemege kereskedésében,
Bulevard Regele Ferdinand 10. — Telefon 8. szám.

Zsoldos tanintézet

Budapest, VII. Dohány-utca 84. szám alatt.

a legjobban készít elő középiskolai magánvizsgákra.
Kivonatos és magyarázatos tankönyvek megrendelhetők

Igen tisztelt olvasó!

Ahelyett, hogy a hirdetések szokott formájában ajánlanók eladnivalóinkat, rövid pár sorral olyasmire hívjuk fel figyelmét, amit az obligát hirdetés keretében nem lenne alkalmunk elmondani.

Azt tudjuk, hogy gondot okoz minden nőnek a szépség ápolása, a helyes arckrémek, kenőcsök megválasztása, beszerzése. Tehát a nők vannak hivatva, mint sok más tekintetben is, a hazai kozmetikai-ipart pártolni és midőnkérjük, hogy ilyesmi beszerzésénél ne keressék mindig azt, ami külföldi, nem csupán honfitú (illetve honleányi) kötelességüket juttatjuk eszükbe, hanem arra is figyelmeztetjük még pedig jogos önérzéttel, hogy ne azért vegyék a belföldi elismert jobb gyártmányt, mert belföldi, hanem első esetben azért, hogy alkalmuk legyen meggyőződni, miszerint külföldi árut partfogolni nincs ok, a jövőben pedig azért, mert bizonyára meggyőződtek arról, hogy aránytalanul olcsóbb áráért ugyanoly minőséget nyújt már a hazai kozmetikai-ipar is, például mi, kiknek arcpolító szereit, krémjeit, szappanait (Havasi Gyopár készítményeket) a párisi higiénikus kiállításán a Grand Prix érdemkeresztjével, aranyéremmel és diszoklevéllel tüntette ki a zsűri. Tehát a külföld is elismerte, hogy a doktor Biró-féle Havasi Gyopár készítmények felülmúlhatatlan legjobb arcpolító szerek, melyek bármely külföldi készítménnyel kiállják a versenyt.

Kiváló tisztelettel

Dr BIRÓ gyógyszer-tára

és kozmetikai laboratóriuma Cluj — Kolozsvár,

A Dr. Biró-féle Havasi Gyopár krém szappan és puder kapható minden gyógyszer-tárban, drogeriában és illatszertárban.

Ma van a Művészház megnívítása

Ma délelőtt nyílik meg a Hevman-terti kert Művészház kapuja a nagyközönség előtt s a grandiózus kiállítás híre már a megnívítás előtti napokban is a legszelebb körben delejezte magára a műbarátok figyelmét. A szombati sajtó-vernisszáson műtárgyak, festmények, szobrok, (első-sorban Kára Mihálynak, a kitűnő szobrásznak legújabb alkotásai), szőnyegek, hímzések oly pazar gazdagságban tárulnak elénk, hogy percekig tétován álltunk az egész nyugozása alatt míg a részletek is kibontakozhattak frappirozott szemeink előtt.

Fémes László úr, a Művészház megteremtője, akinek nyugati kulturán finomult ízlésén szűrődött át ide a legparányibb műtárgy, lelkesen áll rendelkezésünkre a kiállítás egyes tárgyainak magyarázatában.

Itt egy masszív, öreg szekrény, a múlt századeleji erdélyi asztaloscéhek egyikének remeke vonja magára a figyelmet, amott hihetetlenül finom sevresi és altwien porcellánokat látni csodálatos színezésekkel. A falakat a magyar festőművészet legnagyobb neveinek munkái tarkítják: Rippl-Rónai, Magyar-Mannheimer, Iványi-Grünwald festményei adnak világábrasi jelentőséget a műtárlat kép-szekciójának. Egy kisebb teremben régibb vásznak, értékes metszetek nyertek elhelyezést. Általánosságban éppúgy, mint részleteiben a Művészház mindent felfelé, amit képzőművészet, iparművészet, antikvitás, vagy modern artizstikus alkotóerő, mint a szépségszenciáját nyújthatja Nagyváradom.

Négymillió leire büntették a kolozsvári „Au bon gout” céget selyemcsempészésért

Tegnap letartóztatták a borsai rendőrfőnököt — Magyarországra szökött az egyik csempész

A milliós selyem csempészési ügyben a nyomozás még mindig folyik. Tegnap dr. Sovrea Valér vezetőügyész kihallgatta Szende Károlyt, Keleti Gizit és Lengyel Jenőt, de a kihallgatásról nem kívánt nyilatkozni a vezetőügyész.

Egy, a vizsgálatban részt vett tisztviselő a következő új és érdekes részleteket mondta el a csempészésről a „Nagyvárad” munkatársának: — A csempészés sokkal nagyobb arányu, mintsem gondoltuk. Két év óta csempézik ez a társaság már selymet az országba és még csak hozzávetőleg sem lehet megállapítani azt a kárt, amelyet az államnak okoztak.

— A csempészés most már a legapróbb részletekig ki van derítve. Péntek éjszaka a biharpüspöki vámtisztviselők elfogták a szökésben lévő Barbat Titusz borsai rendőrkomisszárt, aki Szende megbízásából hozta a csempészett selymet az országba.

Szombat reggel dr. Sovrea Valér vezetőügyész és Zlatescu vámfőnök kihallgatták Barbatot és miután teljes beismerésben volt, elrendelték a letartóztatását.

— Daciú főinspektort hétfőre várjuk, az ő jelenlétében még egy jegyzőkönyvet vesznek fel és ezután teljesen befejezik a nyomozásnak azt a részét, amely a három letartóztatottal szoros összefügg.

— Azután fogjuk még megállapítani, hogy a letartóztatottakon kívül kik részesek még a csempészésben

és azt is, hogy kik vették meg a csempészett selymet. Olyan adatok vannak a birtokunkban, hogy a legteljesebb eredményre számíthatunk.

— Különböző Daciú főinspektor tegnap már meg is hozta az ítéletet Kolozsváron az „Au bon gout” cég ellen. Dragici biharpüspöki alfőnök tegnap Kolozsváron volt és lefoglalt 29 kg és 600 gramm selymet, amelyről a cég főnöke Bárdos Jenő, sem elfogadható számlát, sem a vámjegyzékeket nem tudta bemutatni. Azután beismerie, hogy az árut Boross László magyarországi kereskedőtől vette, aki saját bavallása szerint

egy határrendőrtiszt segítségével csempészte be azt az országba.

— Boross László a selyem itteni értékének egy harmadéért szállította Bárdos Jenőnek a selymet és több ízben hozott kofferekben nehéz nőruha selymeket.

— Mintegy hat hónapja állott Borossal összeköttetésben az „Au bon gout” és Boross társas viszonyban volt az itt letartóztatott Szendével.

— Daciú inspektor

negy millió lei kártérítésre és az áru elkobzására ítélte az „Au bon gout” céget

és diplomáciai úton kéri fogják Boross László kiadatását Magyarországtól.

Ítélet egy kétfélmillió kártérítési perben

Dr. Kálnai Andor járásbíró ma hozta meg ítéletét abban a kártérítési perben, melyet Satori Mór telegdi gipszgyára képviseletében dr. Lőrincz Sándor ügyvéd indított az Industria Româna de Petrol telegdi cég ellen amiatt, mert 1921-ben a Satori-cég gépeit önhatalmúlag elrekválta, majd bérbe vette, azonban a bérleti szerződésnek nem tett eleget, mert a gépet nem hasznosította és tönkre tette. Később az üzemét átruházván a Banca Minelorcégre, a Satori-cég a Banca Minelort is perbe vonta az üzletátruházásról szóló törvénybe foglalt felelősség alapján.

A bíróság helyszíni tárgyalása, szakértők meghallgatása és közel 15 tanu kihallgatása után ma hozta meg ítéletét és ebben kötelezte mindkét alperest, hogy a Satori Mór cégnek 1,768,852 lei tőkét, ennek kamatait és 170,000 lei perköltséget 15 nap egyetemleg fizessenek meg.

Indokolásában megállapította a bíróság, hogy a rekvirálás önhatalmúlag, minden jog

és alap nélkül történt, mert arra még a leg-erősebb háborus időkben sem volt példa, hogy egyik magánszemély részére egy másik magánszemélytől rekviráljanak. Megállapította a bíróság azt is, hogy miután alperes a gépeket később bérbe vette, tartozott volna a gépeket üzembe hozni és azzal úgy a saját részére, mint a felperes részére dolgoztatni. Ezek egyikének sem tett azonban eleget, noha a felperes folyton sürgette az üzembehelyezést és figyelmeztette, hogy a nemteljesítésből folyó hatalmas kárért felelőssé fogja tenni. Alperes semmi irányban sem tett eleget szerződésben vállalt kötelezettségének, mert még a leg-elemibb gondosságot sem fejtette ki az iránt, hogy a gépeket rendesen kezelje és fenntartsa. Saját telepén, ahova elszállította, fedetlenül és gondozatlanul hagyta úgy, hogy a nagyértékű gépek több, mint egy éven át az eső, hó, szél és fagy viszontagságainak volt kitéve, a gépek megrongosodtak és tönkre mentek, a fagy pedig a nagyértékű u. n. francia malomköveket szétmálászta. Megállapította a bíróság azt is, hogy amidőn mindezek miatt felperes a bérletet felmondta, alperes cég a gépeket nem szállította idejében vissza és nem hozta üzemképes állapotba úgy, hogy emiatt a felperes több hónapon át nem tudott üzembe jönni. A folytonos sürgetések és vitatkozások annyira elmérgesedtek, hogy emiatt a Satori Mór-cég egyik tagja, Satori Ferenc tetleg is inzultálta az I. R. D. P. egyik vezető tisztviselőjét. A szakértők által megállapított kár összegét a bíróság is magáévá tette és némi csekély összeg levonásával a majdnem kétfélmillió kereseti követelést megítélte. Jellemző a per nagyságára, hogy a felperesi képviselő: dr. Lőrincz Sándor és alperesek képviselői: dr. Andru Sevére és Stamatopol Alfonz ügyvédek díjai összesen 350,000 leit tesznek ki, amit a vesztes alperes cégeknek kell fizetni. Alperesek az ítéletet meg fogják felebbeszni.

Uriszabó üzletünket

a Sas-passagében megnyitottuk

hol a legkényesebb ízlésnek megfelelő elsőrangú divat ruhákat készítünk a legszolidabb árakban.

BACSÓ és BRAUN

Atlantic nyári mozgó

9 1/4 órákor

Apolló mozgó

3, 5, 7 és 9 órákor

Közkivánatra
Repriz Vasárnap és Hétfőn

Repriz

A sátán helytartója Harry Peel film

Vasárnap I. rész: A testet öltött rémület. Hétfő II. rész: Pokol a földön
A d. u. 3 óras előadás mérsékelt helyárrakkal

Jön Babylon pusztulása Jön

15 napig
szept. 3—18-ig
tári a szalonban
visszamaradt
dőlhat szöveket
és egyéb

maradék
melyen napl áron alul

nagy
kiadásítása

MERCUR
áruházban

Bulev Rogale Ferdinand
(Rákóczi-ut)
No. 5 szám
Park épület

Aki Jeruzsálemben Istent káromolja

— Levél a szerkesztőhöz —

Írta: Székely Béla

„A konzervatív zsidóság nem vesz részt a cionista konferencián” címen két „illusztris tag” felkérésére cikket közöl a Nagyvárad szeptember 6-iki száma. A Nagyváradnak ugyancsak ez a száma azoknak a névsorát közli, kiket a nagyvárad mizrahisták — az ortodox, a konzervatív irányzat — delegátusoknak a konferencia tanácskozásaira kiküldött képviselőinek megválasztott. E névsor a nagyvárad ortodox zsidóság legjobbjából, az ortodox hitközség vezetőségéből került ki, élén Nussimbaum Sámuellel, a nagyvárad ortodox hitközség elnökével. Ennyit arról, hogy „a konzervatív zsidóság nem vesz részt a cionista kongresszuson.” Különben is tudvalevő, hogy az erdélyi cionista tábor nagytöbbségében — ortodox.

A nagyvárad konzervatív zsidóság Aguda-szervezete meghívót kapott a nagyvárad cionista kongresszusra, azonban nem tett elget a meghívásnak, mert... Ez már más. Valóban kapott meghívót. S a meghívóban az állott:

„Solem aléchem! — mondja a zsidó, kit zsidó ügy hozott ide. — Aléchem solem! várjuk a zsidótól, ki itt van, Nagyváradon.

Tehát udvaris vendégülhívás az ünnepélyes megnyitóra, zsidó köszöntés...

Nem több s még kevésbé annyi, hogy az Agudának, másképpen mint egy ünnepi megnyitót hívott vendégének, — hisz annyi ilyen kötelező formalitás van, — keresni valója lenne a konferencián.

De azonban térjünk át De Haanra. Hiszen a válasz szinte ez: Mi cionisták, — gyilkosai vagytok! Vagy legalább is — egy közületek! A tragédiás sorsu De Haan pár hónappal ezelőtt ölték meg. A gyilkos kiletét megállapítani, az angol hatóságok legérélyesebb nyomozására, — sem sikerült, pedig az Aguda mindent elkövetett annak bebizonyítására; De Haan valamelyik fanatikus cionista ölte meg. Ennek indoklását — bizonyíték hiján — maguk a vádlók se a cionistákban, — hanem De Haan működésében találták meg. Mert való igaz, hogy De Haan Jeruzsálemben hihetetlen megvetés és gyűlölet vette körül. De Haan a zsidó, az agudista angol és holland lapok tudósítója volt, ki állandóan antiszemita, a palesztinai zsidó munkát gyalázó, de mindig hazug hírekkel próbálta semmivé tenni a zsidó törekvéseket. Azután Hussein arab királyhoz járult küldöttségbe s kijelentette, hogy a „konzervatív” zsidóság a Balfour deklaráció s a palesztinai zsidó otthoni biztosító angol mandátum ellen van, — tehát a kalifa se fogadja ezt el.

De Haan a közvélemény az antiszemita sajtó palesztinai „moszer” emberének tartotta.

De ennek dacára nem cionista gyilkolta meg De Haan. Mellesleg: a gyilkosságot a cionista sajtó kivétel nélkül egyhangulag a legélesebben elítélte, mint olyan tettet, mely ellentét Palesztina békés otthoni építő munkájának.

A gyilkos keresése más irányban folyik most. Azon levelek alapján, melyeket De Haan-nál talált a gyilkosságban nyomozó bizottság. E levelek: szerelmes fajtájuk. Egy természetellenes, bűnös szerelem levelezése. Adil, arab ifjú e levelek tárgya. Az angol nyomozó hatóságok feltevése most, hogy De Haan-nak e természetellenes hajlama körül kell a gyilkost keresni.

Bárki is a gyilkos — nincs becsületes érzésű ember, ki e borzalmas tettet el nem ítélné. De politikai eszközül tragédiát, szemernyi bizonyosságot, komoly gyanúkat nélkül: felhasználni, — ha ez nem is életet öl, de mégis szentet: becsületet és hitet.

De Haan költő volt, a modern holland irodalom legjelesebbjei közül való. Legújabb könyve „Kvattrynen” címen (Kampen en Zoon, Amsterdam 1924. kiadásában) most jelent meg. E négysoros klasszikusan tömör versek borzalmas betekintést nyerne abba az ellentmondásokkal teli életbe, mely De Haan felöltötte s szinte önmaga sátánává tette. Michelangelo, Shakespeare és Platen gróf férfiak közötti szerelmet dicsőítő szonettjeivel kel versenyre e négyes sorokkal. Az ellentmondások kálváriája ez. Agudista vezér, kinek keresztény otthona van.

Konzervatív zsidó, ki versekben — ki Istent káromolja s minden rossz okozójának hirdeti. Ajtatos életű, ki azonban még a nyugati falnál is arab íjtát; Adilt várja:

Kootel maarawi:

Vajjon ki fog itt megjelenni nekem,
Te, oh Istenem, vagy te drága szép Adil?

De ime néhány valóban világirodalmi jelentőségű szemelvény az agudista De Haan verseiből:

Holland eredeti:

Wanhoop (125. oldal.)

War is het lieve, waar is het lichte,
Dat nooit verdriet en nooit verlaat?
Goed: wy gaan weer een gebed varrichten,
Maar ik haat God met een volkomen haat.

Reménytelenül

(Hol a szerelem és hol vagyon a fény,
mely kedvet nem szeg s nem hagy el soha?
Hát rendbe van: hadd mondjunk egy imát,
de én a gyűlöletet gyűlöletével gyűlölöm Istent.)

A kürt.

Egy kürtöt fuj valaki az ispotályban,
hogy ki halni megy, a hangját hallja meg.
Imbolygó életem egyetlen bizonyossága az:
hogy Isten sokat nem jelent.
(Hollandul: God neet veel heduidt.)

Minden Istenek büne:

Ha újra hajszol majd a kéz
s borzalom izzik a bűnre gerjedt vérben,
akkor tudom, hogy bűn nincs, mi nem Istenek
[büne]

és nincsen rossz tett, mit Isten el nem követ.

Szó szerint visszaadva:

Mély nyomoromból hozzád felkönyörgök,
bár jól tudom, hogy nem létezel!
Oh mért jönnek becselenségre nappal-éjjel
a rossz rettenetes és csömöre a kéjnek.
És végül „Örület” című verse:

Tele a kéjjel és étellel jól tartottan
mégis egyre csak új kéjt hajszolok
s mert folyvást kerget kéj és örület:
Jeruzsálemben káromlom az Istent!

De Haan, az agudista, ennek dacára nagy költő. Ez azonban a literatura dolga. Abadál rével pedig perbe se szállunk.

Hadd higgyünk mi inkább Ramsay Macdonald Anglia miniszterelnökének, ki azt írja most megjelent Palesztina könyvében, hogy a háború utáni emberiség egyedül, biztató kísérlete, mi most Palesztinában folyik, hol egy új büszke, boldog emberi típus keletkezik — melynek horizontja igenis a Töréltől és annak hűségében nemcsak Haantig, de a mai napok teljes kulturájáig terjed. S ha ez a kísérlet nem sikerül, az egész emberiség egy nagy értékkel, nagy bizakodással lesz szegényebb...

Ennyit kívántam elmondani a két illusztris agudista felkérésére kapcsán, kik De Haan-t vallják vezéréül s ennyit De Haan-ról, aki természetes, hogy csak — agudista vezérré lehetett.

Értesitem

t. megrendelőimet, hogy az őszi idény
angol szövet különlegességei válto-
gatott mintákban, kizárólag egyes öltö-
nyök raktáromra megérkeztek

Csovis Fülöp uri divat-szabó
Str. Rimanóczy-utca 4

Új posztóáruház

ZAUBERER & COMP

Str. Gen. Moscu (Mezey Mihály-utca) 7.

férfi és női
öltöny és kabát

Szövetek nagy választékban

Cimre

figyelni!

hatallan olcsó árban!

Cimre

figyelni!

Filharmonikus hangverseny a kereskedelmi kamarák kongresszusa tiszteletére

A nagyvárad Kereskedelmi Kamara vezetősége a kongresszusi vendégek szórakoztatására olyan gazdag és változatos műsorral összeállított hangversenyt ad, amiben egy koncert közönségének egy alkalommal ritkán van része. Marcus Rita úrnő a filharmonikus zenekar kíséretével Proch Henrik egy szerzeményét éneklék, ugyancsak a Marcus-művészpár a Carmen opera egyik legszebb áriájával fogja gyönyörködtetni a hallgatóságot. Votisky Ilona hegedűművész nő Mendelssohn világhírű hegedűversenyét játsza zenekarkísérettel. A filharmonikus zenekar Bethoven II. Symfóniáját fogja előadni.

A hangverseny a Kath. Kör disztermében kedden, 9-én este pontosan 9 órakor kezdődik. Jegyek csak mérsékelt számban kaphatók Vidor Manó (Ferdinánd király körút 2.) könyvkereskedésében.

* Macalik képeinek kiállítása Kornweisznél, Rákóczi-ut.

* Divatos costum, ruha, alj és kabát szövetek érkeztek és a legolcsóbban beszerezhetők Schlessinger és Jung cégnél, Str. Avram Iancu (Kossuth-utca) 1. sz.

Hétfőtől kezdve

15 napig

Nagy ár-
leszállítás a

KÖRÖSPARTI
ÁRUHÁZBAN

10 % engedmény
nagytömeg

kabát és kosztüm szövet,
ruha és aly szövet,
férfi öltöny szövet,
plüszök, bársonyok,
vásznak, silonok,

Olcsó
eladása

Felülvizsgálják a lakásfelmentéseket

A lakáshivatal ismertetése a hozzá tartozó ügyekben

A jelenlegi lakásbizottság, mely szűkített korlátok között, tisztán a rekvirált lakások felett rendelkezik, a következő ismertetést közli a nagy nyilvánossággal:

A lakásbizottság elhatározta, tekintettel a meggyarapodott számú igényvőkre, akik elhelyezést várnak, hogy bevizsgálja az összes felmentett lakások mai helyzetét. A vizsgálat annak megállapítására irányul, hogy a felmentési jogaim fennáll-e még. A lakásügyek előadója egyben közli, hogy a felmentési kérvényekhez csatolni kell a lakás rajzát s a bejelentőhivatali lapot a családtagok számának a feltüntetésével. A lakás felmentési kérvényt már adtak be ezek nélkül az okmányok nélkül. utólag pótolhatják.

Lakbérleti szerződések aprotálásánál szükséges a pénzügyigazgatóság által látta-moztatott házbérszerződés és a bejelentő-lap annak a feltüntetésével, hogy a lakás új tulajdonosa mióta lakik Nagyváradon. **Csere esetén** be kell mutatni mindkét háztulajdonos beleegyezési nyilatkozatát, a lakás rajzát és a családtagok számát ismerető bejelentőlapot.

Azok a felek, akik kérvényt adtak be bármilyen ügyben, jelenjenek meg szemé-lyesen a tárgyaláson, hogy abba szemé-lyesen is befolyhassanak! A tárgyalás napja a lakáshivatalban — Str. Alexandri (Teleki)-utcai bejárat, — pontosan meg-tudható.

Helikon

Bezdrul Várad Albert párisi kiállítás

Vásári reklámok és erőszakolt dobütések mellőzéseivel nyílt meg immár egy esztendeje a „Helikon” ajtaja. Neszteleatl és finoman, mint a bántó zajt letompító finom és puha perzsaszőnyeg. Dertis és enyhe melegség mosolygott a fa akról, intim hangulat, önmagából támadt uri levegő fogadta mindazokat, akiknek egyszerbe otthona, bizalmas és meg-hitt köre lett a válogatott szépek és a neme-sen művészek ez a kis muzeuma. A korabeli vitrinek csiszolt üvegén át nemcsak a por-cellánok, az avatott kézzel és műtörtő szak-szerűséggel összeválogatott becses ritkaságok, a barokk és renaissance idők fátve őrzött kincses darabjainak márkája csillogott, de a megbízhatóságnak már-már szintén ritkaság-számba menő fémjelzése is.

Nemes izlésű uri családok, disztigvált érzéku emberek köztudatába ment át, hogy az abszolút művészi, a föltétlen értéket itt keres-sék és találják meg, ahol nem a boltos-spekuláció talmi tálcáján, a fuvós zenekar réztrombitája mellett lobogtatják a mári-holnapra összeverbuált portékákat.

Ez volt, ez marad és lesz továbbra is csöndes programja a Helikonnak és egyben ez a útka annak is, hogy elegáns, uri szalonjába nem terelik, hanem fogadják a megszokott törzslátogatókat. Ez a stílus, amit utánozni — akarva sem lehet —, aminthogy a művészetben sohasem a kiáltó cégér, hanem az igazi tartalom a fontos és az érték.

A „Helikon” helekkel elzött állandó haj-lékok adott a képzőművészetnek is, természe-tes, ugyanez elvekkel. Föltétlen értéket, toké-letesen művészi kvalitást adni olyan anyagi lehetőségek mellett, hogy szerény összegért a festészet, a grafika örökértékű és nívós remekéhez jusson a gazdag és szépért lelke-sedő, de kispénzű intellektuel-középosztály is. Ebben is elérte célját a Helikon és ezt de-monstrálta, külső demonstrálás nélkül, állandó képkiállításának bevezető művésze: Várad Albert, akinek párisi komoly világsikerét ide-haza koronázzák be azok, akik nemcsak vá-sárolják, de a nemes büszkeség benső öröme-vél viszik el tőle, remekbe készült dolgait. Várad Albert párisi dolgainak kiállítását két hétre tervezték, de — minden eddigi gyakorlat-tól eltérően — nem meghosszabbítani, de meg kell rövidíteni ezt a dátumot.

Ama örvendetes tényről fogva, hogy ma-holnap minden rajza az egyre sűrűbben jelent-kező közönség tulajdonába megy át. Hetven képből álló kiállításán eddig ötvennél több munkája kelt el. A három utolsó napon (vasárnap, hétfő, kedd) még fölirissiti kiállítá-sát Várad magántulajdonnak szánt párisi dolgaival és szerdán a Várad-tárlat-bezárul, hogy helyet adjon új külföldi és belföldi művészeknek, akiknek szereplését a Helikon egy teljes esztendőre sorozatosan már le is kötötte. A Helikon állandó képkiállítási szalonjába Bratianu (Szaniszló)-u. 1. minden alkalommal díjtalan a belépés. Zene nincs.

ÜLDONSÁGOK

* **LAPUNK legközelebbi száma a hét-főj ünnep miatt szerdán a rendes időben jelenik meg.**

* **Biharvármegye koszorúja Avram Iancu sirján.** Dr Popovici Miklós pre-fektus tegnap érkezett haza több napi tá-vollét után Nagyváradra. A prefektus tud-valevőleg megjelent Biharvármegye képvi-seletében Avram Iancu ünnepélyen. Magá-val vitte a vármegye impozáns érc-babér-koszorúját, amelyen a következő felírás volt: „A vitéség és szabadság szimbóluma, Avram Iancu: a te sirod előtt térdre hull Biharvármegye népe”. A koszorút a pre-fektus Czében Avram Iancu sirjára le-lyezte el az ünnepség keretében.

* **Hétfőn kezdődik a kereskedelmi ka-marák országos kongresszusa.** Szeptember 8., 9. és 10-én tartják a kereskedelmi és iparkamarák országos kongresszusukat. Az előkészítő bizottság mindent megtett az érkező vendégek kényelmes elhelyezésére. A kormányt valószínűleg a miniszter tá-vollétében az iparügyi államtitkár képvise-li. A kongresszus vendégeinek egyrésze már vasárnap délután megérkezik.

* **Hollandia, Svájc, Csehszlovákia, Németország, Ausztria stb. államok minta-kollekciói** megérkeztek a Ref. Tanítónő-képzőbeant tartandó nemzetközi grafikai ki-állításra, hol már művészi pompájukban várják az érdeklő közönséget. Képviselve van itt a litográfia művészete, a cinkográfia sokoldalúsága és a könyvmdai termékek szebbnél-szebb munkái, melyre szívesen hívjuk fel a várad közönség figyelmét már azért is, mert igen ritkán adódik ilyen al-kalom, mikor az európai grafikai ipar ismét összetalálkozzon valóban művészi és szebb-nél-szebb munkáikkal. A kiállítás ma dé-l-előtt 10 órakor nyílik meg és 12-éig lesz nyitva naponta 8—12-ig, délután 2—2-ig. A kiállítás megtekintése díjtalan. Délután 4 órakor pedig országos dalverseny lesz a Kath. Körben, hol a helyi zenei reprezen-tánsok közül fellépnek Baranyi Jolán, Várad Aladár, Pollerman Aranka és Demkó Böske, kik kiváló számokkal fogják gyarapítani a dalversenyt. Este 9 órakor pedig a Kath. Körben reggelig tartó táncmulatság lesz.

* **A kolozsvári mintavásáron nagy ki-tüntetetés érte városunk háziiparát.** Az itt, on is szépségéről s jóságáról ismert Székely-fele perzsaszőnyegeket találta a zsűri leg-méltóbbnak arra, hogy az uralkodó fogad-tatásánál diszül szolgáljanak. A szőnyegek megnyerték a királynő tetszését s külön is meglátogatta a kiállításukat s egy selyem perzsaszőnyeget rendelt, mely az itteni mintavásáron látható.

* **Hírdetmény.** Tudomásomra jutott, hogy a vá-ro-s területén sokan foglalkoznak rum és likörök, valamint egyéb szeszitalok gyártásával és elárusí-tásával anélkül, hogy a törvényben előírt autorizá-cióval és az abban megszabott technikai berendezés-sel rendelkeznének. Ezen üzemek nagyban károsít-ják meg az államkincstárt és veszélyeztetik a köz-ségszégét. A törvény 63. §-ára való hivatkozással figyelmeztetem az érdekelteket, hogy az árúk elkob-zásán kívül 50.000—100.000 leig terjedő elzárásra át-

változtatható büntetéssel fognak sújtani mindazok, kik engedély nélkül rum és likör gyártás és elárusí-tásán rajtakaptnak. Hasonló büntetés éri azon gyá-rosokat is, kik jogosulatlanok részére eszenciák el-adásával a vétések elkövetését elősegítik. Oradea-Mare, 1924. szeptember hó 6-án. Dr I. Comsia m. p., medic sef. orasului.

* **Halálozás.** Czirják Józsefet és ne-jét súlyos csapás érte, szeretett kisleányuk: Kátóka 9 éves korában elhunyt. Teme-tése ma délután 4 órakor lesz a Hevesi-te-lepen lévő gyászaháztól.

* **Imrik zenetanárnő** hazaérkezett. Be-iratások folynak. Az előadás kezdete szept-ember 9. Ciorogariu (Uri)-utca 5. sz.

* **Házassági hir.** Máring Margit és László Arthur szívesen látják roko-naikat, ismerőseiket és jó barátaitak folyó hó 9-én délután fél 2 órakor a kolozsvári-utca 8. szám alatt tartandó esküvőjükre.

* **Gépajour felsőruhára és fehérműre** legsze-ben és legolcsóbban készít ASTRA gépajour, Str. Alexandru (Tetleki-utca). 5. szám.

Értesítés

Tisztelettel értesitem a t. vásárló kö-zönséget és ismerőseimet, hogy a Kossuth-utca 16. szám alatt, a Derby-cipőgyárral szemben uri és női divat- és rövidáru üz-letet nyitottam. Kérem szíves pártfogásu-kat. Tisztelettel özv. Stern Rezsóné.

ELSŐ NAPON

4000 ember látogatta meg a Kereskedelmi Csarnok kiál-lításos vásárát, amely a vá-roslagnagyobb látványossága

MINTAVÁSÁRON

Mintavásár:
B pavillon 8.

kiállított világvárosi
URI RUHA

különlegességeimet és angol sző-veteimet kérem megtekinteni.

HACKMAYER

uriszabó üzlete. Strada Avram I. (Kossuth)-u 2.

SZÖVET

különlegességek

óriási mennyiségben

érkeztek

Vadas Jenő

női divat áruházában

Bul Regele Ferdinand
5. (Rákóczi-ut)

* Petri pénzügyi vezérfelügyelő nincs Nagyváradon. Tegnap egyes híradások alapján az a hír terjedt el, hogy Petri inspektor Nagyváradra érkezett ahol az italmérési engedélyek ügyét fogja tárgyalni. A pénzügyigazgatóságra tegnap tömegesen fel is mentek az érdekeltek azonban ott értesültek, hogy Petri inspektor még nem érkezett ide és érkezését a jövő hét folyamára várják. Petri rendezni fogja az italmérési engedélyek ügyét. Tegnap Nagyváradra érkezett Parligras főfelügyelő, aki a szeszgyárakat ellenőrzi és hivatalos vizsgálatot tart a pénzügyigazgatóságon.

* Az új árak. A tanács szombati ülésén foglalkozott a pékek beadványával. Az új árak a következők: kenyér két-ia 7 lei, középféhr 11 lei, fehérkenyér 14 lei. Barnalisz 7 lei, középféhr 10'50 (46%-os örlemény), nullás (12%-os örlemény) nincs maximálva. Péksütemények ára 1 leu. A mészárosok emelési kérelmét nem teljesítette a tanács. Egyedül a zsír drágult meg kilogramonként 2 leiel. Viszont olcsóbb lett a vendéglőkben 2 leiel a főzelék.

* Schwartz Jeno női szabó hazaérkezett. A legdivatosabb ruhák készítését ismét megkezdte Str. Saguna (Kapucinus) 16.

* Beiratás. A II. számú (vitéz-utcai) áll. el. népiskolába a beiratások naponként délelőtt 8—12-ig és délután 3—5-ig eszközöltek szeptember 15-ig. Felhívjuk az érdekelteket, hogy iskolaköteles gyermekeiket saját érdekükben mielőbb beiratni szíveskedjenek. Az igazgatóság.

* Hadirokkantak és hadiözvegyek figyelmébe. Mindazok, akik ingyen házhely iránti kérvényeiket ez ideig nem adták be, keressék fel a délutáni órákban f. hó 10-ig dr Kovács Adorján ügyvéd urat Str. Saguna (Kapucinus-u.) 5. sz. Réder Armin és Neuschiller Ignác hadirokkantak.

* Háromnapos szünet az állampolgárságot megállapító hivatalban. Az állampolgárokat összeíró bizottság ezúton tudatja a közönséggel, hogy hétfőn, kedden és szerdán senkit állampolgársági ügyben nem fogadnak.

* Hétfőn sztrájkba állnak a váradai csizmadiák. A nagyváradai csizmadia munkások hétfőn sztrájkba állnak, mert a munkaadók nem fogadták el a bizalmi rendszert és nem adták meg a 30 százalékos fizetésemelést. A munkaadók nem teljesítették a kérésüket és ezért bejelentették Vasca munkügyi felügyelőnek, hogy sztrájkolni fognak.

* Felhívjuk a közönség figyelmét a Schlésinger és Jung-cég vasárnapi kirakataira.

* Idegfájásoknál, reumánál, közhvény-nél, elhújasodásnál, cukorbetegségnél a Ferenc József keserűvíz rendkívül jóhatású hashajtónak bizonyul.

* „KEGYELET” a Sas alatt.

Télikabát
raglán és öltöny **SZÖVEK**
különlegességeinket
idény előtti olcsó árban árusítjuk.
HAVAS és GRÜNFELD posztó áruház
Avram J. (Kossuth)-u. 8. Sasátjáróval szemben.

Mondani sem kell

hogy elsőrangú különféle öltöny,
raglán, télikabát különlegességek a
legszolidabb árban

Kenéz Ferenc

uri szabónál, Str. Ep. Ciorogariu (Uri-utca)
29. gimnáziummal szemben szerezhetők be,
ahol a legújabb divatu szövetek ál-
landóan raktáron vannak.

* Orvosi hír. Dr M. Geist Renée orvosnő hazaérkezett, nőbetegeknek újra rendel Pávet-utca 7. sz d. u. 3—5-ig.

* Szatmáron felismerték és Nagyváradra hozták az eltűnt szabómestert. Megírtuk, hogy Sternberg József férfinak, mert elvesztett egy gondjaira bízott nadrágot, elkeseredésében elbujdosott Váradról. Szatmáron egy szaktársa a „Nagyvárad” cikke után kutatni kezdett és meg is találta Sternberget. A szatmári szabómester és egy ottani rendőrtiszt azután lebeszéltek Sternberget végzetes tetteiről és hazakísérték Nagyváradra, ahol családja fogadta nagy örömmel. Most munkába állott és dolgozik, hogy megfizettesse az eltűnt nadrágot.

* Sötétkék és divatszínű kosztüm, köpeny és ruhaszövetek Rimanóczy-utcán Kertész Reclam-üzletében. Olcsóbbak, mint bárhol.

* Az Orsolya-intézet továbbképzőjében a beiratások 10-ig tartanak. A számos jelentkező mutatja, mennyire a kor szellemének felel meg ma az intelligens lányok ez irányú kiképzése. Varrás, kézimunka, rajz, nyelvel, irodalom és művészettörténet stb. képezik a továbbképző tárgyat. Az intézet előjárósága bár korlátozott számban vesz fel növendékeket azoknak is alkalmat akar nyújtani, kiknek vagyonai viszonyai nem engedik meg a külön továbbképzést. Őt keresztény szegénysorsú lányt teljesen díjmentesen vesz fel. Tiszviselők gyermekeit pedig nagyobb tandíj-kedvezményben részesíti.

* Bécsi utunkról hazatérve, a legújabb pártisi kalap-modelleket tartjuk raktáron. Dr Balláné és Fried Böske, Parcul Traian (Széchenyi-tér) 1.

* Kabát, kosztüm, öltöny-szövetek, kabát plüschöket, bársonyruhákat olcsón vehet a Körösparti Áruházban.

* Értesítem a m. t. hölgyeket és megrendelőimet, hogy külföldi utamról hazaérkeztem s női szalonomban az üzemet újból megkezdtem. Paulini Lili, Pévelpuspók-utca 19. sz.

* Felhívás a tanonctartó iparosokhoz. Az iparostanonciskola igazgatósága a beiratásokat folyó hó 10-éig meghosszabbította.

* Kabátszövetek, Peleucheok és bélesárk nagy választékban, meglepő olcsón Rimanóczy-utca 9.

* Old England keztyűi, harisnyái, női férfi ernity legjobbak és legolcsóbbak.

* Férfi és női kelengyékben, csipkékben, árakban Bleier divataruháza, Sas-pasage utólérhetetlen.

* Angol Tress és Habig kalapok a Regele Ferdinand-uton kizárólag Hollósnál

* A Körösparti Áruház az elősmert olcsó áraiól 10 százalékos engedményt ad 15 napig.

* Welch Margetson londoni Oxford ingek meretszerint kizárólag Hollósnál készülnek

* Vásznak, schiffonok, asztalneműk és paplanok legolcsóbb árban kaphatók Vadasnál, Ferdinánd király (Rákóczi)-ut.

* Nem küldheti iskolába gyermekét, ha nem a „Feeske”-áruházban veszi cipőjét Zsigmond és Adler cégnél, Jorga Nicolaei (Zöldfa)-utca 8.

* ÉRTESÍTÉS. Van szerencsém értesíteni a t. közönséget, hogy üzletemet a nyár folyamán megnagyobbítva Avram J-u 2 (volt „Tivoli” helyiségbe) helyeztem át. Örömmel jelentem, hogy a külföldi legelőnyösebb összeköttetéseinél fogva a legjobbat, legszebbet, példátlanul olcsó árban becsáthatom a t. közönség rendelkezésére. „SPLENDID” kalap és uri divat üzlet.

* Atmeneti kabátkülönlegességek nagy választékban Hollósnál

* Őszi kalapjodonságok megérkeztek Lengyelhez.

* Ingzephirek, nyersselymek, asztalneműk, barchettek legolcsóbban Rimanóczy-utca 9.

* Uri fehérműit és kelengyét a legszébb kivitelben és legszolidabb árban készíti Lengyel uridivat üzlete.

* Gyűjtők figyelmébe. A Helikon-ban Bratianu- (Szaniszló)-utca 1. olcsón vásárolhat régi és értékes porcellánokat, poharakat, órákat, email tárgyakat és kvalitásos régiségeket. Nézzé meg a külföldi festőművészek eredeti festményeit.

* Model bársonykalapok érkeztek V. Szatmáry Eszter és H. Tapfer Olga kalapszalonjába, Teleki-utca 32. sz.

Daruk... 1924. szeptember 7.

* Ifj. Erdős Albert angol szövetkülönlegességei megérkeztek, divatkelméi kizárólagosak.

* Model-kalapok érkeztek Moskovits Etelkához.

TÖZSDE

Zürich, szeptember 6. Nyitár: Berlin 10 0-a 126 háromn., Newyork 532 London 2365, Páris 2790, Milanó 2318 Prága 1590, Budapest 0.0069, Bukarest 272 fél, Varsó 102 fél Bécs 0.0075

Bukarest, szeptember 6. Zárlat: Devizák: Páris 1050, London 875, Newyork 194, Róma 860, Zürich 37, Bécs 27, Prága 585.

Zürich, szeptember 6. Zárlat: Berlin 10 0-a 126 háromn., Amsterdam 203'90, Newyork 532 fél, London 2364, Páris 2790, Milanó 2315, Prága 1590, Budapest 0.0069, Belgrád 695, Bukarest 272 fél, Bécs 0.0075.

NYILTTÉR

Amennyiben tudomásunkra jutott, hogy Unger Aurél házaló-üveges nevében különböző vállalatokat eszközöl, ezúton figyelmeztetem b. vevőimet és megrendelőimet, hogy érte semminemű felelősséget nem vállalom.

BLAU DEZSŐ,
üvegező és képekerező,
Teleki-utca 35. sz.

Eredeti angol szövet különlegességeim megérkeztek

melyből a legújabb divat szerint, szolid árban készítek legszebb kivitelű ruhákat. Pontos kiszolgálás.

CZITROM

uri szabó Str. Oltenia (volt Csengeri-utca) 1.

Tekintse meg a

Róth M. utóda

ujjonnan berendezett
uri divat üzletét

Vétel kötelezettség nélkül!

Hosszu séta a szén biharmegyei birodalmában

(Barátka, augusztus közepén.) Olyan forró a levegő, hogy szinte elakad az ember lélegzése. Aztán a kis pályaközi egyszerre egy vőgybe fordul és megcsap a hideg levegő.

— Most száz méter emelkedés lesz ezen a még hátralévő három kilométernyi úton — mondja Benedek mérnök, — azután elérkezünk a bányához. A kis mozdony úgy zug és pöfékel, mint a beteg ember tüdője. A szénkocsiok összezörögnek, ha fordulohoz érünk és lassít a gépész. Az iparvasút kis kis kocsjain csendben ülnek a bányához utazó parasztok: földművesek, soros bányamunkások, akik egészen a feketepataki bányáig jönnek velünk.

— Itt vagyunk mondja a mérnök. Zökken egyet a kis szénkocsi és megáll. A nap sugarai áthatolnak a szalmakalapon és a ruhaszővétén. Ahol a kocsi megállt a földön elszórva széndarabkákat csillognak a sugrakban és púta szénpor omlik a cipő talpa alatt.

— Ott a bányabőrő, — mutatja vezetőnk. Egy kis halom emelkedik ki a földből és azon egy fekete kőspu kőből. Magas homlokattal. Az oldalán tíz zúd és a kapuba két vékony szipár jut be. Előtte harminc-negyen lépéssel egy egyzerű gépház egy telvósó géppel. A hatalmas korongra vékony acélkötél sodródik. Egy kis harang megkondul és elindul a gép. Zakatol. Az acélkötél egyre csavarodik a korongra és a bányabőrőn előbukkan egy kis szencsille. Utána még kettő. Ahogy előtűnik, látszik, hogy meredekes lejtőről húzza fel a gép. A kocsi magasra van teleelve a szép barna szén, a feketepataki Prometheus bánya aranyat érő termése.

Lefelé a föld alá

Egy-egy élesvilágú kis acetilénlámpát kapunk és egy botot. Elöl a mérnök indul. Már sok kíváncsi embernek mutathatta meg a birodalmát, mert mint az ügyes cicerone mondja. Egy darabig sikos biz az út, mert a földről talajviz feláztatja. Egymás mögött megyünk. Benedek mérnök magára tartja a lámpáját. Olyan óttomosan mozog, hogy önkénytelenül arra gondolok: — Ez az ember itt van idehaza. És megboradok. Ahogy az ember lefelé megy már hűvös a levegő és sötét van. Az acetilénlámpa világít ugyan, de ezek a súlyos, gerendákkal támasztott falak úgy ránehéznek a lélekre, mint a kriptá hideg falai, vagy a sirverem üres szája.

Több mint tíz percig magányban a szokatlan sötétben. Közben Benedek mérnök elmondja a bánya történetét. Alig két éve, hogy feltárak a bányát. Ő tervezte minden kis részét a precíz, szép munkának. A tavasszal csak néhány napra ment el és távollétében maris szerencsétlenség történt. A nyolcas munkahelyen levált egy kőréteg és az ott dolgozó hat embert maga alá temette. Három meghalt. Akkor már emlékszem is egy sovány, vértelen arcú emberre, akire Nagyáradon a Közközházban beszéltem. Sikiódi Ferencre, aki akkor nehéz hörgőssel a halálra készült. Az orvostudomány megmentette a munkának és ma-holnap újból lefelé indul ebbe a földalatti szénrengetegbe kegyérért...

Most hajlászhoz értünk és világosság csap felénk. Gyöngye moraj szűrődik a fülembe. Kis zörgés. A szénhordó csille dörög a sínén. Felémelem a lámpám. Vigig a szénföldön tizenöt kocsit. Piszkos, sáros emberek tolják.

Amikor meglátunk bennünket, megáll az egész embertöltő vonat és elől egy bányász köszönt bennünket: Jó szerencsét. Mint mikor barátságosan végig simogat valaki úgy érzem a köszöntést. Jó szerencé! Szép, os-magyar bányász köszönt a német Glücker auf mintájára. És ideleat a föld alatt százszorosan megérezem a jelenlétét. A bányászok is érzik. Ezek az emberek itt úgy hozzátartoznak ezekhez a sötét kanyargó folyosókhoz. Rabszolgái a szénnek.

— Most negyven méternyire vagyunk a föld alatt — mondja a mérnök. — Itt két méter vastag a szénréteg és a folyosók kanyarognak a szén-er után. Most megmutatom egy munkahelyet.

Négyzögletes kis teremforma vajúthoz érünk. Négy ember dolgozik benne csákányokkal. A szénkocsiok sinjei idáig húzódnak. — Itt előbb robbantó lyukat turak, — magyarázza Benedek mérnök, — a dinamitpatron lehasít egy réteg szénét és aztán csákánnyal szépen lefejtik a megmaradt réteget is. De vigyázni kell, nehogy a tetőréteg is meglazuljon, mert az leomolhat. El-

veszi az egyik munkástól a csákányt és megkopogtatja a tetőzetet. Mely, hangnélküli zajt ad. De egy helyen üresen kong, a réteget le kell bontani, adja ki a parancsot. És tovább megyünk.

Gépház a föld alatt

Érdekes kinövése az agrarretormnak. A régi bányatorvény alapján a bányatársulatnak jogában állott kisajátítani azt a földterületet, amelyre éppen szükségük volt. Most nem lehet elvenni a földet. Hogy a bányászok tovább folytathassák, szükség volt egy újabb felvonózerkezetre és gépházra. A földet most nem lehet kisajátítani és a föld tulajdonosa torribilis pénzt kért annyi területért, amennyire az új tárnát le lehetett volna nyitni. Így a társaság nem tehetett mást, a föld alatt hatalmas üreget vajútott és odaépítette a gépházat. Most csak egy a magasba fanyuló vékony kémény jelzi, hogy melyen a föld alatt egy nagy gép dolgozik, szuszog és acélorkában izzik a szén és hosszú sorát húzza fel a telt szénkocsi. A gép mellett kormos arcú munkások dolgoznak, egy hordóba vékony csővön bugyog a víz. Nem messze itt, negyven méternyire a föld alatt egy nagyon vékony vizeret találtat, azt vezeték ide.

Megint kong a harang. Megállott az egész nagy szervezet munkája. Felülről új munkások érkeznek. Felváltás van. Baallanak az előbbie munkahelyére. Pillanatok múlva felszálltak a csákány és újból folyik a munka.

Mi is megindulunk a feléle haladó sorban. Egy percre megállunk. Már csak husz méter a felszínről. De a sötétség még mindégnyomasztó. A levegő nyirkos és ránehéz a tüdőre. Lassan felfelé szinte megkönnyebbülést érez az ember. Messze halvány fény dereng a szénfolyosó vége felől. A levegő is melegebb már. Elérkezünk a bányabőrőhöz.

Kint a napon izzadó munkások borítgatják a szénét a csillekből az iparvonat szénhordó kocsiiba. Ez viszi le a napi széntermést Barátkára, az osztályozóhoz. Ott munkások válogatják a széndarabot és bedobálják a nagy állami vasuti kocsiiba. Estig négy-öt vagon telik meg barnaszénrel, amelynek kiűző tüdőreje van és jól lehet értékesíteni. A bánya széntermelését még lehetne fokozni is, de képtelenség több vasuti kocsit kapni az igazgatóságtól. Ilyen helyen lat-szik igazán, milyen cselszékességekől függ, hogy az erdélyi ipar nem fejlődhetik.

A barátka állomástól pedig elindul a szén a messi gyárak felé, hogy energiát termeljen és aranyat hozzon a bányatársaság pénztárába.

(f. s.)

Jelige:

Szeretnék május éjszakákon letépni minden orgonát...

Postrestant levelek... A mult boldog éveiből, egy kedves, rég elfelejtett emlék amelyre csak meghatottan lehet visszaemlékezni. Emlekeztem én is elmentem a postára jelígés levélért, pedig tudtam, hogy nem irt senki.

A főpostán garmadával állnak a Postrestant levelek. A rácsos kis ablaknál csoportosulás és — szinte nem akarok hinni a füleimnek — saját nevüket mondták be, jelige helyett és úgy kérdezősködnek levelek után.

— Van kérem személyazonossági igazolványa — kérdezi a postás kisasszony hivatalos szigorral a hölgyet.

— Van kérem, de minek kell az a Postrestant levélhez — feleli a hölgy. — Én már tíz éve levelezek így és még sohasem kellett igazolnom magam...

— Ja kérem, ez az új rendelet — feleli a postás kisasszony...

Egymásután tíz-tizenöt hölgy és öt-hat úr jön levelekért. Átvesszik és igazottan bontják fel. Mire kiérnek az utcára már el is olvasták. Mindegyik mosolyog.

— Piros szegfü" jelígre nincs levél — kérdezem.

— Nincs.

— "Hát kék ibolya" jelígre — próbálkozom.

— Arra sincs.

A kisasszony mosolyog. Én pedig kezdem felsorolni a megszokott címeket, hátha egyiket eltalálom és kész a riport.

— "Örök tavasz", "Csak egy kis'ány van a világon", "Humor", "Forró szerelem" jelígre nincs levél — kérdezem.

— Nincs, egyáltalán nincs jelígés levél — feleli a kisasszony — Megszüntették egy rendelettel és ma már "Postrestant" jelzésű de teljes című leveleket továbbítunk csak.

— Hát ki levelez akkor teljes neve alatt — kérdezem.

— Jaj nagyon sokan, nézzen ide mennyi levél van itt. Ez mind teljes című, de Postrestant levél. Sokkal szerelmesebbek az emberek most, mint hajdanában, legalább is ez a tömeg levél is erről tanuskodik.

— Helybeli levelek ezek, vagy vidékiek — kérdezem.

— Van helybeli is, de nagyobbbrésze vidéki. Különösen sok levél jön Aradról, Szatmárról és Temesvárról.

Nézem a borítékokat majdnem mind géppel van címezve. Nagyon diszkréték az emberek, ha már a nevet teljesen ki is írják a borítákra, legalább a kezükírását ne ismerjék meg...

Tehát már nincs Postrestant jelígés levél sem, a könnyű kalandok legnépszerűbb közvetítőjét is megfojtotta egy rendelet, amelyet biztosan egy keményszívű ur talált ki, aki elfelejtette, hogy ő is volt fiatal. Postrestant módra azért most is leveleznek az emberek. Akadnak olyanok, mint öngysága, aki saját bevallása szerint már tíz éve levelez Postrestant és öt már az sem izgatja, hogy ki kell írni a teljes nevét. Fő az, hogy levelezhessen és legalább írásban láthassa, hogy szeretetre méltó, tündéri tüneménynek nevezi az ismeretlen fiatalember.

Az éjszakai lokálok egy bibliai nevű tündére is kapott levelet tegnap. Elegáns, hosszú boríték és amikor kibontotta, tisztán láttam, hogy két darab ezer leier hullott ki belőle. Kolléganőjével jött, nevetek el sem olvasták a levelet, hanem kacagva gummirádis kocsiba csapták magukat és elhajtottak a főposta elől.

Ide jutott a Postrestant levél is, hogy pénzt küldenek benne "művészoknak." Szegény békebeli Postrestant levél, hová jutottál...

(—)

LEICHTNER

szörme áruház

Str. Ciorogariu (Uri-utca) 4.

Sport kabátok ————— 2800 Leitol

Hosszu sziliskin kabátok ————— 14.000 "

Bőrkabátok nagyban

Fontos értesítés.

Azon célból, hogy az igen tisztelt vevőközönség legszélesebb rétege is meggyőződést szerezhesen azon tényről, hogy a már közudatba átmert

Darvas harisnyái a legjobbak

a tényeknek meg is felelnek,

500 fucat női, férfi és gyermek **harisnyát**

10 napon át 15% engedménnyel

eladásra bocsájtók. Az összes divatszín raktáron. Csakis elsőrendű gyártmányok kerülnek eladásra.

Óriási megtakarítás.

Ezen engedmény a költött árukra is érvényes.

Darvas speciális harisnya-ház
Regele Ferdinand-körut 3.

A nyugdíjas özvegy meghúzódik a konyhában

Olcso hárszkendőt huz össze a vékony kartonbluz felett; az őszi kabátját, amelyet jobb időkben vett, eladta és most ez az utolsó szakadt és foltozott pamutkendő védi testét a szeptemberi hideg ellen. Finom arcvonásai vannak, uri személy lehetett valamikor, homloka tiszta és érteimes, haja ősz, kora-ősz: az utolsó tíz év nehezebb volt neki, mint a negyven esztendő, amit a háború előtt csöndesen lemorzsol.

Nyugdíjas özvegy. Kell-e ennél többet mondani róla. A világ nyolcadik csodája. Ember, aki havi négyszáz lejből — ha van annyija — meg tud élni, enni tud, ruháját foltozni tudja, tiszta ingben jár. Hogy csinálja ezt, milyen határtalan lemondások, aszkétikusok, önmegtagadások, pusztában vizeköl remektől tanult hősi lelkierő kellene ehhez, honnan veszi ezt a türelmet, a nélkülözések elviselésének krisztusi bátorságát, nem értjük és felfogni képesek nem vagyunk.

Itt áll előttünk, nevét nem akarja megmondani, könnyeit eleinte elparancsolja és előadja panaszát, amely a világ szemében oly jelentéktelen, olyan semmi és neki olyan égbekiáltó, olyan borzalmasan fontos.

— Egy szobából és konyhából áll a lakásom, szerény, egyszerű lakás, fizetek érte havonta kétszáz lejt, hát istenem, jaj édes istenem, nekem marad a nyugdíjamból kétszáz lejt, nem elég ez száraz kenyérre sem, szerencsém akadt azonban, nagy szerencsém, az egy szobámat kiadtam albérletbe és én meghúzódtam most a konyhában, kapok az egy szobáért ezer lejt havonta, abból meg fogok élni, meleget hébe-hóba enni, hiszen jön a tél, fűteni is kell, de megsegített a jó isten, ezer lejt kapok, valaha ugyan a család lakott a konyhában, de én szívesen meghúzódom ott is, csak éhen ne vesszek, meg ne fagyjak és most beütött hozzám a házigazdám, hogy csak olyat vehetek oda, akit ő megenged és adjam az ezer lejt felét oda neki...

A nyugdíjas özvegyből most már kitörnek a könnyek. Itt van a tragédia fordulópontja, ez az a retentó nagy baj, ami besodorta őt a szerkesztőségbe. Csipkés szélű zsebkendőjével — régi időknek talán egyetlen megmaradt ékességével, amit úgy látunk, nem tudott eladni — lekergeti a könnyeket a szeméről és aztán fakó hangon, a kétségbeesés drámai elfojtottságával folytatja:

— Hát megtörténhetik ilyen igazságtalanság? Milliomos kérem a háziur, esküszöm az oltár előtt, hogy milliomos. És a törvénybe kapaszkodik, hogy neki jussa van az ezer lejt feléhez. Nem, nem mondhatom meg a nevetem, de méltóztatasság elhinni, nem a konyhán születtem. De lehetséges olyan törvény, hogy egy tisztviselő boldogtalan özvegye meghúzódjék a konyhában csak azért, hogy azt a pénz, amivel ezt a megalázódást megfizetik, a házigazdának odahagyja. Én voltam most egy jószívú román urnál, aki ismer engem és az ide küldött az urakhoz azzal, kérem meg az urakat, írják ki a lapba, hogy ehhez a háziurnak nincs joga, hogy az az ezer lejt az enyém. Jón a tél...

Itt megint előkerül a kopott csipkés szélű zsebkendő, nagy a tél, a kegyetlen, hideg szivtelen tél megint olyan téma, amire csak ijedséggel és zokogással lehet rágondolni.

Mi eleget tettünk a nyugdíjas özvegy kérdésének. Ugy tudjuk, hogy a törvény a házigazdának itéli az albérletbe adott szobák béreinek felét. De a törvény felett áll az, amit a magyar nyelv ezzel a szóval fejez ki: emberiség. Akiben van szív, becsületes belátás, szóval emberség, az nem üt minden esetben a törvényre és nem kívánja elmagának azt a pénzt, amiért a fehérhaju, nyomorba jutott, az élet kinpadján vergődő özvegy a szobájából kihúzódik a konyhába.

A Körösparti áruház áruválasztéka legnagyobb

* Böszörményiné és Roth Olga kalap-szalonzájába bársony és filc bécsi modellek érkeztek. Vlahuta (Szt. János) utca 7. b.

* Tündérszép lesz a Brázay Najád crémtől. Mindenütt kapható.

IRODALOM

Ligeti Ernő: „En jót akartam“.

Kevés pennaforogató embernek adatott az szerecsence, kivált itt, a kialakuló tekintélyes küzdő palestráján, Erdélyben, hogy nevének pusztá kiejése is figyelmet parancsoljon. Ligeti Ernő a kevés kivételek közül való. Egyrészt talán azért, mert irodalmi hovatartozásának kérdése már rég, az impériumválasztás ideje előtt eldőlt és pedig nyugat felé. De sokkal valószínűbb, hogy az írásaiból folyamatosan kitört, új meg új erővel emanáló dús alkotótehetség az, ami figyelmre emeli az olvasó fejét, valahányszor egy friss kötele megjelenésére jeleznek. Az önmagától és önmagáért való talentum hódolata rejlik a spontán mozdulatban, melyet az erdélyi könyvtárosok Ligeti minden munkája után nyul.

Pedig ez az is ritkán ejti ki Erdélynek a konjunktúra asztalára mindennaposan odatalál, érdek-bogaraktól körülzárva. Egyéniségének egyik fő jellemvonása, hogy írózik ajkához emelni még a szentség hordozó helyet is, ha előtte tömegek áhítat nélkül szájá hagyott rajta nyomot. Nézőszögét hát inkább az általános emberi szempontok felé fordítja a kozmikus szenvedés, öröm, szerelem kiapadhatatlan forrásában keresi, messza kőbőlnőlvá a tudalafiból mégis láthatóvá ennek a tragikus országdarabnak tüzei sebét.

Ligeti mondanivalói mindig előkelők, s uyan átérzik, formája nemes, elegáns. Vers technikája megkapán könnyed, csúszó finomságu és mégis önkéntjövő. Poéta a stilusa leghegyéig. Verseiben nem fűres rímek fénytelen kalózsít pergeti, válna a gondolatok viágsúlyával áll és szól, igaz érzésekből formázva eliből tölcser. A győtrődések veritékét kíméletes jószággal rejti, halk pesszimizmus viasatallan minden-tagadással soha nem fajul. Amit akar, az nemcsak jó — sőt a legjobb — de a legzebb is.

Saját tudásának, érzéseinek egocentrikus elméletésztől, tulzolt kihangsúlyozásától őrizkedik, zenélő ritmus-hullatás közt olykor a vérbeli poéta örökgyermekek naivitásával csecdálkozik rá a költővelő dolgokra. A „Tavaszi szél“ futását kandi tekintetű kíséri melegen és őszinte áhítattal telve társalog a megfoghatatlan és megfejthetlen jelenségekkel:

„E szél vajjon honnan kerül,
ki tolja szárnyát ott elül,
mint pályapárnára fennen ül
idő és tér felett.“

A szerelem égo csipkebokra köröt, oított saruva sáfárkodik, romanticizmusa az asszony- és szerelem-tisztelet lovagvárából jár ki hódolatos vers-virágokat törni. Az emóciók to-mácsolására új harja van. Mint mindenben, úgy e téren is külön vorul a tömeghimnusz éneklők szürke processziójától, a szerelemt nem tekint két cigarettá közl elpangelhet, könnyű kedv telésnek. Főlsmeni, sőt szeidsége féli is a zsarrok nagyvendéget és illuziók leplével fedi arcát a bánat hegyczett karmai elül.

„Minek nekem a tépett derekaj,
esti várás, búis játék, mikor
sóhajokból szőtt e baldachin...“

A szerelemt túl, haladott életfőfogása bőven talál színt a költőte hullámzó élet-sorok ezer problémájára, de önmagától talán mégis „A végtelen áhítata“ c. versében tesz legjellemzőbb konfessziót. Ez a poéma ütközi legbívvebb Ligeti Ernőt, az embert, az új hívőt, aki holnapba fordított a csal, gépekkel és műszerekkel áldozik villanyfény mellett az emberjövő oltáránál.

„Spekturm, villany, éter és atom
példa arra; sosem tudhatom
hol a kezdet, hol vagyok a vég?“

„Hol a kezdet, hol a vég...?“ Ligeti Ernő ívelő művészpályáján se mérhető föl, a legérzékenyebb církalmommal is, mert ez a pálya messze még a kulminációtól és mig lendületeben utóleri saját vágyait: a figyelő szemlet úgy teliszója csillogással, hegyzámtatásra nem, csak győzőörökdésre marad idő.

P. G. I.

* Az olasz temető és az Erzsébetliget között ujonnan épült új házak lakói villanyt és vizet kérnek a városától. Az új telep lakói a következő levél közlésére kértek fel bennünket: Kérem Nagyvárad város tekintetes Főmérnöki hivatalához! A „névtelen telep“ háztulajdonosai, kiknek telephatárai: az Olasz temető, Köblös táglágyár, Erzsébet-liget és a volt román kath. püspökségi major és kert azzal a kéressel járulnak a főmérnöki hivatalhoz, hogy a telep vízellátása és világítása iránt kegyeskedjék érdekünkben intézkedni. Fentnevezett telepen csupán kisemberek — vasutasok, postások, kisiparosok — építkeztek s már az építkezéshez szükséges vizért is horribilis árakat kellett fizetnünk és ma már mintegy harmincan lakunk ezen a területen víz és világítás nélkül és ennek hiányát nemcsak családunk hanem a jószágállomány is érzi. Tekintve hogy minden tehetségünket igénybe vette és kiemertette a házak felépítése, mellyel nemcsak önmagunk érdekét, hanem a városot is szolgáltuk, hiszen harminc lakás nélküli nyert itt elhelyezést, a sertés- és majorság tenyésztésével pedig a város közeli mezését javítottuk. Tekintve, hogy ezen telep közvetlenül határoltatik vízvezetékkel és villanyvezetékkel, a városnak csupán egy ezer méter víz- és villanybevezetéséről kellene gondolni, hogy az igen érzékeny hiányunk pótolva legyen. Ezenkívül még a volt román kath. püspökségi major útját — a Köblös-táglágyárhoz vezető utat — járhatóvá tenni, mert esős időkben ezen utak a nagy sár miatt járhatatlanok és gyermekeink az esős idő beálltával nem tudják látogatni az iskolát. Kérésünk meghallgatását és teljesítését remélve, maradjunk teljes tisztelettel: Koza Ferenc, Lovász István, Fekete Ferenc, Dorosny József, Buka Ioan, Costiu Ioan, Kecsi Ioan CFR tisztviselők, Süle Józsefné, özv. Juhász Lajosné, Nagy Ferenc, Kardos Elek, Nagy József, Farkas József, Molnár Sándor, Szegő Kálmán, Tán János, Lukács Ioan.

Folytatás következik

6

(Kivágott)

Dr. Irtó Pál rendelőjében

De kedves barátom, ha az ön tyukszemét leakarnám operálni, fűrésze vagy vésőre lenne szükségem. Ezek már nem is tyukszemek, hanem valóságos telefonkagylók. Ezekkel egész bátran csont- és szarugyárt is alapíthatna. Ha nem volna a világon a millió és millió esetben bevált Kukirol, én magam, Dr. Irtó Pál hírvíri kukliológus sem tudnék Önnek tanácsot adni. De ne felejtse a dalt: „Kukirol az élet sója, lábaid tyukszemtől megóvjaa“. Vegyen azonnal a legőzelebbi gyógyszerárban vagy jobb drogériában egy doboz Kukirolt és pár nap alatt óriási tyukszeme mint hitvány pusztá bor fog a lábai előtt feküdni. Melegen ajánlom, hogy egyuttal vegyen egy adagolás Kukirolt lábfürdő is. Ez a lábfürdő nagyban megkönnyíti az óriási tyukszemek leválasztását, azoktól megóvjaa a lábizzadáástól, kisebese-déstől és gyuladástól, továbbá erősíti a lábizmokat és inakat. Ugyisint ajánlom Önnek hogy még ma rendelkezze meg „A láb célszerű ápolása“ című tanulságos füzetet, amelyet bér- és portmentesen megküld a nagyromániai vezérképviselet:

STEINER ANTAL

Bucuresti, Str. Sarindar 7. — Cluj, Str. Regina Maria 25

A valódi és az egész világon ismert millió és millió esetben bevált Kukirolgyógymányok minden gyógyszerárban és drogériában kaphatók. Sok fizetetlen értékelten utánzatot fognak Önnek kínálni, mint kitűnő gyógyszert. Utasítsa vissza és kérjen valódi Kukirolt, mert annak nincsen párja. Tudományos osztályunk választélag beküldése ellenében díjtalanul tanácsot ad minden kérdésre, amelyek a láb ápolására és a lábak kezelésére vonatkoznak.

Kukirol-gyár Gross-Salze Magdeburg mellett.

A csizmadia munkások bérharc
előtt

Hosszabb készülődés után a csizmadia munkások bérköveteléssel léptek fel munkaadóiknál. A bérkövetelés általánosságban véve 40 százalékos tesz ki a törvényesüzen a munkauty felügyelőséget kérték meg ügyüknek a munkaadókkal való tárgyalására. A csizmadia munkauty inspektor felhívására a munkaadók is foglalkoztak a bérfelemelési kérséssel, mellyel kapcsolatban azonban a munkások kollektív szerződés kötését is kívánták. A csizmadia iparosok megbízottjaik kiválasztása, valamint az utasítások megadása céljából Tóth Zsigmond társulati elnök elnöklése mellett közgyűlésen vitatták meg a kérdést, mely szerint megbízottképpen Nagy Ferenc, Birinyi Imre és Bulbuc József tagokat küldték ki a munkauty inspektor ur előtt lefolytandó tárgyalás megejtésére azzal, hogy tekintettel arra, hogy a kollektív szerződés betartását a munkásszervezetek sohasem tudták betartatni, továbbá, hogy a munkásság ezen szakmában csak nagyon kevés százalékban van szervezve, kollektív szerződést kötni egyáltalán nem hajlandó. Ezek alapján az egységes munkabér felemelés ellen is állást foglaltak, kimondván azt, hogy munkásaikkal egyenként fognak tárgyalni és érdemszerint a viszonyokhoz képest fognak nekik javítani. Ezen állásfoglalásra a munkásság is elkészülhetett, mert egyrészt a csizmadia ipar pangása, másrészt a szűk pénzviszonyok a legnehezebb és legválságosabb időt zúdította a szakmára, mely nem hogy fejlődést, hanem visszaesést fog szülni. Egyedül használna a mozgalmából csak egyes iparosoknak lesz, kik a jelenlegi viszonyok között a legnagyobb konkurenciát fejtik ki a maguk dolgozván, a felemelt munkabérekből láthatnak némi eredményt, amit eddig maguk előtt elszalasztottak csak azért, hogy másikkal iparostársuk ne árulhasson.

Festőiparosok mozgalmá.

A festő ipari szakma tagjai között a nagy munkahiány és a nagy konkurencia miatt óriási az elégedetlenség. E miatt a vezetőséget többször támadják, jóllehet a vezetőség élén Benedek Ferenc elnökkel mindent elkövetnek, hogy tagjaiknak munkaalkalmat szerezzenek a munkamegosztás révén mindenki munkához jusson. A jelenlegi szobafestő és mázó munka ugyanis oly kevés, hogy csak kevés családnak nyújt biztosítékot egzisztenciájuk fenntartására. A kevés munka is a nagy konkurencia folytán nem biztosítja a megélhetést s éppen ezért a festőiparosok legutóbbi közgyűlésükön elhatározták, hogy tisztességes és polgári hasznót biztosító egységes árat fog megállapítani. Ezen célból egy ármegeállító bizottságot küldött ki. Elhatározta továbbá a közgyűlés, hogy akciót indít az egyes hatóságoknál, hogy a festő munkákra mindenkor még ha azok vállalati érteke kicsi is, nyilvános pályázatot hirdessen, hogy ezáltal a szakma iparosai mindannyian pályázhassanak a munka elnyerésére. Ezen gyűlés keretében Benedek Ferenc elnök, miután a

tagok által vélt kérdéseket és kívánságokat olyan formában, mintahogy azt a tagok óhajtották volna, keresztül vinni nem tudta, állásáról lemondott. A közgyűlés tagjai bizalommal azonban személye iránt ragaszkodott továbbra is Benedek Ferenc elnökségéhez, ki elhatározásától ezen év befejezéséig elállott.

Ezen utóbbi elhatározáshoz megjegyezni valónk csak az, hogy nem elég mindent az elnökre, elnökségre, vagy választmányra bízni, hanem azokat munkájukban támogatni és erősíteni kell. Ezt azonban nem látjuk sem ezen szakcsoportnál, sem pedig másnál, ellenben azt láthatjuk, hogy egyéni sérelmekkel és kifogásokkal az illetőket zaklatják, közös akciókban a tagok széthúzódnak s akárhányszor a nemes és hasznos törekvéseknek kerékkötői akadnak. Ilyen körülmények között nem várhatunk eredményt senkitől s ilyen körülmények mellett nem az elnökséget, hanem magát a szakma iparosait érheti a vád.

Borbélyiparosok országos nagygyűlése.

Borbélyiparosok országos nagygyűlésének kellene, hogy megtörténjen városunkban a jelen napokban, sajnos, azonban az egyéni és önző érdek a nemes és önzetlen harcokat ezen törekvésekben megakadályozta. Sajnálatos, hogy éppen a borbély és fodrász iparosok egyik szövetségének a vezetősége teszi ezt, ugyanis a Marosvásárhelyi Borbély és Fodrász Szövetség, melynek tagjai csak korlátozott számban vannak, ugyancsak közgyűlés tartását tűzte ki ezen időkre, miáltal lehetetlenné vált a szakiparosoknak, hogy mindannyian, kik a szakmában dolgoznak, közös megbeszélésre, gyűlés megtartására jöhessenek össze. Eppen ezért, hogy ezen érdekek is megfelelő védelmet nyerjenek, városunk fodrász iparosainak nagy zöme elhatározta, hogy a folyó hó 7-én és 8-án tartandó szövetségi közgyűlésen Marosvásárhelyen megjelen s élénken fog demonstrálni az elmult évben hozott azon határozat mellett, hogy a fodrászok országos nagygyűlése mindenkor más-más városban tartassék meg a szövetségi taggyűléstől függetlenül. Városunkból több mint 18 fodrász iparos, továbbá 20-30 meghatalmazással fog a gyűlésen részt venni és kritikát gyakorolni a szövetség elfoglalt álláspontja fölött úgy azonban, hogy a felmerült vitából a tagok semminemű hátrányt ne szenvedjenek, ellenkezőleg jogaik minél hatékonyabban biztosíttassanak.

Husiparosok kongresszusa.

A folyó hó 7., 8. és 9-én Kolozsváron tartandó országos husiparos-kongresszuson városunk husiparosai is részt vesznek. A szakmát Barátky Béla, Robitsek Béla elnökök, Fröhlich János és Dévald László képviselik, kik önálló indítványokat és javaslatokat is fognak előterjeszteni. A szakmát érintő legfontosabb kérdések kerülnek tárgyalásra, így az 1 százalékos forgalmi adónak eltörlése, a vágási korlátozások célszerű módosítása, az adóztatás méltányossá és egyszerűvé tétele, országos husipari bank létesítése s egy egységes új ipartörvény létesítése iránti kívánságok előterjesztése. Mint értesülünk, a most

Kolozsváron megtartandó sok-sok ipari kongresszusok között egyik legnagyobb jelentőségű nagygyűlés ezen szakma gyűlése lesz, miért is nagy reménnyel és kíváncsisággal néznek a hozott határozatok és azok eredményei felé az ország összes husiparosai.

Cipésziparosok kongresszusa.

E hó 7-én és 8-án a cipész iparosok is országos kongresszust tartanak Kolozsvárott. Városunk cipész iparosai is részt vesznek azon, hogy támogassák mindazon nemes és hasznos törekvéseket, melyek a szakma előbbrevitele céljából szükségesek. Városunkból a cipész iparosokat Tóth István, Kőszegi Róbert, Réder Armin és Blattner József fogják képviselni, kik mindannyian a szakma és minden új ipari törekvés nemes előharcosai s kik bizonyosan megragadnak minden alkalmat arra, hogy a szakma érdekeire nézve hasznos határozatokat hozassanak. A nagygyűlés egyik legfontosabb célja lesz az egész Erdély és Bánságra kiterjedő országos szövetség megalkotása, hogy ennek révén a szövetség központja a minden oldalról a cipész iparosokra zúduló terhek és követelések ellen védelmébe fogadja és védelmet nyújtson tagjainak.

A Csarnok mintakiállítás.

A Nagyvárad Kereskedelmi Csarnok hatalmas energia kifejtésének egyik legnagyobb tanujelét mutatja be a most megnyitott mintakiállítás és mintavásár rendezése alkalmából. Vármegénk legjobb hírű és legjobbat produkálni tudó ipari és kereskedelmi cégei mutatják be képességeiket s amint az előre látható volt, oly nagy számban, hogy már-már az érdekelteket a Csarnok helyiségei befogadni sem tudják. De nemcsak kiállítóknak bővelkedik ezen mintakiállítás, hanem érdeklődőkben is, mert mint hírlék s amint azt számos körülmény igazolja is, az érdeklődés oly nagy a megrendelő, a vevők és fogyasztók részéről, amilyen még soha sem volt. Ismerve a kiállító névsorát, már is állíthatjuk, hogy egy a termékek, mint az árucikkek terén a kiállítás olyanokat mutat be, melynek anyagi és közgazdasági haszna az egész vármegye szempontjából előre láthatatlan volt.

Gyermekruhák, női aljak és bluzok

nagy választékban, legolcsóbban

„MODEL”

áruházban, Str. Vlahuta (Szt János-utca) 6 szám

Fehér és színes női filé

kalapok

hallatlan olcsó árban

KÖNIG JENŐ

Üzlet: Str. Ladislau (Körös-utca) 16. szám.

Üzem: Str. Alexandru (Teleki-utca) 45. sz.

A valódi

SCHICHT

A valódi

SZARVAS védjegyű SZAPPAN

kiméli értékes fehérműjét.

A TEVE

— REGÉNY —

36

Írta: LAKATOS LÁSZLÓ

A házmaster végre kaput nyitott. Michaelisét kisegítettem az autóból, de a liftbe! Még előbb elküldtem az autót a garázstól. Az jött mingyárt. Megvizsgálta az öregasszonyt. Alattát irt neki. Felhívtuk a patikából. Az egyik cselédnek egész éjszaka mellette kellett virrasztania.

Amikor pedig már ráérttem, megfogtam Erdőst.

— Gyere!

Az íróasztalomhoz ültettem.

— Most talán végre megkapom téled.

És tollba mondtam neki az összeget és ő szó nélkül kiállította a nyugtát. Na lám! Hát ez az emberi elhatározás. Dáltól estig mekkora törés egy akaratban. Hát nem okosabb lett volna akkor mingyárt, szó és vita nélkül. Istenem, ha az emberek tudnának gondolkodni. Ha tudnának olyan ostobák lenni, mint én.

A pénzszerénybe zártam a nyugtát. Vasba tettem az írást, Elemér Miklós levele mellé.

Most már küldtem volna Erdős urat, aki már nem volt se hitelezőm se titkárom. Mi közöm többé hozzá? Furnérrel én nem foglalkozom, az én szakmám így és pénz, ügyvédség és bank.

De ő nem mozdult. Megátalkodottan ült a helyén, szó nélkül. Az arca roppantul megkinzott, sőt fáradt. Egyszerre csak el- tártja a száját és kilógatja a nyelvét. Most olyan volt, mint a fáradt ló. Jól megnéztem, lámpával bele is világítottam az arcába. Kerestem valamit ezen az arcon, de hiába. Amit kerestem, a tévét, nem talál- tam meg. Ő most is csak ló volt. Egy fok- kal még mindig feljebb, mint én.

Ez földühített. Akartam neki valamit mondani, valami rettentőt. Végre is — ta- lán ez sem lesz rossz:

— Hogyan ülsz itt! Szégyeld magad, te — megcsalt férfi!

Két karját elejtette, a felső teste el- nyúlt az asztalon.

— Megcsalt férj, én! Hiszen igazán a kis ujjá se volt az enyém, sohasem. Érted meg, még a kis ujjá sem.

És megint kilógatta a nyelvét.

Hát ezt is megkaptam! A nyugta tete- jébe még ezt is. Most igazat mondott, látnivaló. Az arca, mint egy halotté. Ez a hulla már hazudni sem tud.

Becsíptem a diadaltól. Kellett, hogy tovább kinozzam.

— Pedig szeretted, ugye?

— Ne kérdezd. Nagyon... nagyon...

Szégyen, hogy milyen nagyon szerettem.

Tovább! Amíg a nyelve lóg.

— És nem bántad volna, ha megcsal- hatsz engem. Hé?

Fölugrott. A nyelvét visszahúzta a szájába.

— Tíz évet adtam volna az életemből, ha egyszer meg tudtalak volna csálni csak öt percre is.

Brávó! Szeretem az őszinte embereket és ez: hogy tíz évet, hogy odaadott volna tíz évet egy ilyen életből, egy ilyen becses életből, a monarchia legkülönb életéből!... Én nem tehettem róla, de én szájoncsókol- tam Erdős Gyula urat.

Hajnaliig ült nálam. Konyakot kért, ivott és panaszkodott és egyre gyengébb lett, közlékeny, mint egy gyerek, olykor el is sirta magát.

Tulajdonképpen örülnöm kellett vol- na, de nem tudtam. Bennem van még ide- alizmus. Én hiszek az emberi nagyságban és nekem őszintén fáj, hogyan pusztul és hogyan omlik össze a szemem láttára egy szobor. Szinte hallottam a koppanásokat. Most esik le a feje, most a nyaka, most a keze, a karja... Nem voltak hangos kop-

panások. A szobor, sajnos, nem bronzból volt. Csak furnérból.

És hogy multak a félórák és a június- végi kora hajnal indiszkrétül rávilágított Erdős ur arcára, szürke és omlatag Gölem- arcára, úgy tűnt el a koponyájából az agy- velő is. És nem tudom, hogy az orrán vagy a fulén át, de az agyveleje ellillant. A szó- szoros értelmében ellillant. A monarchia legprecízebb agyvele. És helyébe lépett a fonográf, az örök fonográf!

Lángész! Tökfilkó! Hát te is! Titokban te is fonográffal dolgozol. Beszélőgép vagy, sírógép, ostobasággép. Mennyi rettenetes közhely. „Hogy mivel érdemelte ezt ő?” „Hogyan fogja túlélni?” És — „milyen ne- vetséges ő most”.

Ezt aztán igazán nem hagyhattam szó nélkül.

— Bizony, nevetséges vagy! Egy férfi, akit egy asszony így megcsalt. Figura vagy! Kómikus! Nem is értem magamat, hogyan állhatok szóba veled egyáltalán.

Az ötórás harangszó jött át Budáról, áldott, szép, eső utáni júniusi hajnal, ami- kor megkérdezte (még ezt!):

— Mit fogok én most tenni?

— Hogy mit fogsz tenni? Meg fogsz nőszülni, bivaly! Minden bivaly megnő- süll!

És ajtót mutattam neki.

XLIX.

Már nem volt érdemes ágyba lefekü- döm. Megfürödtem, tisztát vettem, megbo- rotválkoztam. Azután lesétáltam a Duna- partra. Jártam, elégedett voltam, Budán egy kis kávéházban megreggeliztem. El- olvastam a lapokat, azután telefonáltat- tam a garageba.

Az autón elmentem a bankba, pénzt vettem magamhoz, meg a Menetjegyiroda- ba. Ott is volt egy kis dolgom. Tízre me- gínt Budán voltam a Fő utcában.

Már ébren voltak.

Miklós fogadott. Nem tetszett neki, hogy jöttem, de azért elég udvariasan fo- gadott:

— Parancsol, uram!

— Nem parancsolok, ez természetes. Viszont ne tessék félni, nem is kérek sem- mit sem... Kezét csókolom, Ilona. És az- után...

Miklós lába türelmetlenül topogott. Nem törődtem vele. A lábával? Én az egész Miklóssal nem törődtem.

— És azután kérem, kegyeskedjenek tudomásul venni, hogy én nem vagyok „uram.” Én egyáltalában nem vagyok fér- fi. Én egy anya vagyok én, de hát engedje meg, hogy végre bemutakozzam. Özvegy Michaelis Gusztávné vagyok, aki eljöttem, hogy feleségül adjam a leányomat egy fia- tal, tehetséges művészhez.

— Mi tetszik, kérem?...

(De Ilona megrántotta a kabátját.)

— Kérem, tessék nyugodtan bevárni. Én tudom, hogy mi a kötelességem. Az ember a mai világban nem adhat túl köny- nyen a lányán és örülni kell annak a sze- rencés anyának, akinek lánya megtalálja azt, akit ő szeret és aki őt is szereti. Az anya örül...

Ilona is, Miklós is csodálatos türel- mel hallgattak meg.

Én nyugodtan tovább.

— Az anya örül, de nemcsak az anya- nak kell örülni, hanem a fiataloknak is... Micsoda önzés volna, ha az anya beérné azzal, hogy ő boldog... Nem, egy anya nem lehet önző... Ime... a kötelessé- gem...

A zsebemből kivettem egy borítékot, letettem az asztalra, az egyszálra.

— A lányom hozománya.

Miklós nekem vadul:

— Mit gondolt! Ki vagyok én...

— Én azt gondolom, kérem... Egy pere türelem... Méltóztassék kegyesen visszaemlékezni, tegnap este Ön mondta, hogy beszéljünk komolyan.

— Ez nem komoly beszéd! Ez arcát-

lanság! Sértés! Megalázás! Én nem vagyok eladó.

— Tudom, kérem. Egy ember sem el- adó. Ezt tudom, Önnek is tudnia kell, pedig Ön egyszer azt állította: sőt írásban is ad- ta, hogy Michaelis Ilona eladó... Én ak- kor is határozottan megcáfoltam ezt. Most pedig...

— Ne folytassa!

— De folytatom! Ön nem tilthatja meg, hogy egy ember ne tegye meg köte- lességét. Én szegény boldogult apósnak adása maradtam pénzzel. Egy összeggel, tessék megolvasni, hogy mennyivel... És engem rá és fűr ez az adósság és nekem jogom van, hogy ezt végre is megtérítem a lányának...

— Maga szegény apámnak nem tarto- zik semmivel. És ha azért jött, hogy ezt is megkapja, hát megmondom, hogy ő tar- tozott... mi tartozunk magának rengeteg- gel... Pénzzel, amit sosem fogunk tudni megfizetni.

— De meg fogják fizetni, Ilona! És én ezt nem is engedem el. Fizetni kell!

— Mit akar! Vissza akar engem hur- colni? Nem lehet! Hát ezért volt min- den! Ezért adott szállást szegény édes- anyámnak. Most megint ráösmerek magá- ra. Ravasz ember, egy...

— Uzsorás. Ne sajnálja a szót. Az va- gyok, Uzsorás.

— Mit akar?

— Én azt akarom, kérem, hogy enged- jék, hogy befejezek egy mondatot, amit, mondhatom, éppen elég kinnal építettem fel.

Szünetet tartottam. Azután:

— Én azt gondolom, kérem... Itt hagytam abba. És most folytatom.

Miklós:

— De mentől gyorsabban.

— Én azt gondolom, kérem, hogy Amerikának nagy szüksége van tehetsé- ges, fiatal művészekre...

— Ki akar engem nyüzni ebből az or- szágból! Pénzért ezt is! Hát hiszi, hogy lehet!

— Én nem hiszek semmit, csak azt, hogy Önnek a legkisebb kötelessége meg- keresni és nekem visszafizetni a pénzt, amivel Michaelis Ilona boldogult édesapja nekem tartozik. Pénzt kell keresnie — ne- kem! Tessék a két hajójegy, Bréma—New- york első osztály. Az árát legyen szíves írja hozzá a tartozáshoz.

— Meg akar venni! Megvenni és meg is verni a pénzével!

— Nem, kérem. Én csak aludni aka- rok.

— Aludni? Mi közöm nekem az Ön álmához?

— Önnek semmi, hál' Istennek. De ez nem lehet, hogy... én, a senki, a dijnok, a diktáló gép, a teve tiszszobás lakásban és azalatt Michaelis Ilona talán száraz kenyér- ren sem... Valamikor azt hittem, hogy a száraz kenyér a legegészségesebb eledel, de zaóta más orvosi meggyőződésre jutottam. Legyetn nyugodt, ha Ilona édesapja még élne, és most nem állnék itt. De így... Va- laki csak kell, hogy megterítse valakinek az asztalát, megvesse az ágát, ruhát és ci- pőt huzzon rá...

— Ez az én dolgom.

— Téved, kérem. Az Ön dolga nem ez. Az Ön dolga nem kenyér, meg ruha, meg cipő. Az Ön dolga, hogy szeresse Ilonát, hogy jó legyen hozzá, hogy dédelgesse, hogy el ne hagyja. Az Uristen mindegyi- künknek kijelölt valami dolgot idelent a földön. Az Ön dolga... ne haragudjék, ha az én mérhetetlen ostobaságom ezt koráb- ban ösmertem fel, mint az Ön lángesze. Az Ön dolga szeretni és szeretetni, boldog- nak lenni és mást boldoggá tenni, szépnek lenni, könyűnek, fiatalnak, gondtalannak. An én dolgom viszont?... De nekem már semmi dolgom sincs. Nekem csak egy vét- kem van, egy szörnyű vétkem, az, hogy va- lamikor ólálkodtam, lesben álltam, vártam és amikor jött az óram, az én átkozott

örám, elvittem valakit, elloptam és elraboltam, elsikkasztottam Öntől, az élettől, a tavasztól, a boldogságtól... Én hozzányultam valakihez, tönkretettem... Én kipusztítottam az Ursten legfőkétebb remekét: Michaelis Itonát. Ezt ketl levezekel-nem. Leimádkozni kell az én nagy bűnöm-met... És mert nekem nincs imádságom, csak ez itt (és rámutattam a teli borítékra), hát imádkozom így. És ezt el kell fogadni tőlem, mert én aludni akarok és én látni akarom még egyszer, tíz, husz év múlva, de újra látni akarom Isten remekét, akit elpusztítottam, Michaelis Itonát. Látni akarom szépek, boldognak. Még egyszer a napfényt az arcán, ami volt akkor... Ujra teremteni egy életet!... Én látni akarom még egyszer ő rajta... a napfényt, mert én előbb meghalni nem tudok... És fogom látni, ne féljenek, én egyszer kijövök Amerikába és meglessem magukat egy utcaszögletéről, vagy akárhonnán... Maguk engem nem is fognak észrevenni, mert én ott is csak ólálkodni fogok... Ólálkodni fogom a napfényt, az örök életet... Itonámat, az igazit, az enyémet...

(Folyt. köv.)

Esőernyő

legolcsóbb a készítőnél
Rosenberg Testvérek
N. Jorga (Zöldia-u.) 8
Behúzás gyorsan készül

Eladó

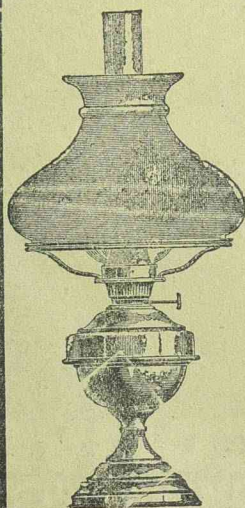
empir stílusú komplett jávor háló továbbá különleges cseresznye fogadószoba, mely áll sarok álmányból, fotelekből, asztalkából, íróasztalból, könyvszekrényből stb.
Str. Simon Barnițu (Damjanics-utca) 21. sz.

Nagyvárad legrégebbi szűcs és szőrmédruháza.

Zboray Gyula és Tsa cég

athelyezve Bulv. Regele Ferdinand 8.
(Stepper cukrászdával szemben)

Ajánlja dusan fe'szerelt rektátát a n. é. közönség szíves figyelmébe.

Lámpaáru lámpacső táblaüveg

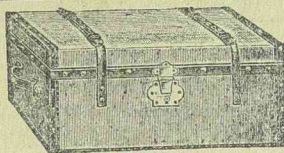
a közelgő időny-re korlátlan mennyiségben és gyári árban beszerezhető

Ugorkás és befőttes

üvegek leszállított árban árusítottak.

FRAȚII KOMLÓS TESTVÉREK

üveg, porcellán,
lámpa és táblaüveg
gyári raktára
**Oradea-Mare
Nagyvárad**
Str. Nicolae Jorga 13

Gyárunkban, Str. Cuza Voda (Szacs-vay-utca) 18. szám alatt egy külön detail áruosztályt rendeztünk be elsőrendű bőröndárunk, berendezett kasszákunk és iskola-táskáinknak eredeti gyári árban való elárúsítása céljából. Felvállalunk továbbá mindenféle szakmánkba vágó különleges bőröndárunk elkészítését méretek szerint, ugyancsak vállalkozunk javításokat is.

Nagyvárad Bőröndáru és Táskagyár
Str. Cuza Voda (Szaosval-utca) 18. szám.

Radó Dezső női divattermékben készülnék

a legelegánsabb angol kosztümök, hosszú kabátok és francia ruhák eredeti párisi és bécsi modellek után.

Str. Gojdu (Beőthy ödön-utca) 6. szám.

A Somre Sabosz Poale Czedek

imaház Sfántul Ladislau (Körös-u.) 18 ezuton értesiti t. tagjait, hogy a templomi ülhelyek bérbeadása a bérleti előjoggal rendelkezők részére mult hó 31-én, vasárnap reggel kezdődött, szeptember hó 7-én és 14-én folytatódik. Hivatalos órák fenti napokon a templomi irodában reggel 8—12-ig, délután 2—6 óráig. — Mindazok, kik mult évi ülhelyeikre igényt tartanak, felkéretnek, hogy ezen időn belül azt kiváltani sziveskedjenek, mert ellenesetben bérleti előjogukat elvesztik.

Tisztelettel

a Templomülés-bizottság.

I-a zab érkezett

a legolcsóbb napiáron árusítjuk nagyban

Banca Frontiera

(Bihoreana épület), kicsinyben Banca Frontiera vásártéri fiókjánál és Cuza Voda 41. sz. a termény üzletben.

Nagyvárad Izraelita hitközség

Hirdetmény

Hitközségünk tagjait értesítjük, hogy a Cion-templomban, a templom udvarban levő kis imabazban és a Kereskedelmi Csarnok nagytermében felállítandó pótimaházban az ülhelyek jegyeit templomügyi bizottságunk a következő sorrendbe fogja kiadni:

1) Szeptember hó 7 től 17-ig azon bérlok jejeit adjuk ki, akik eddigi üléseiket ezidén is megtartani óhajtják. Amennyiben ezideig a bérlok nem je entkeznek, minden további figyelmeztetés nélkül fogjuk helyeiket máznak kiadni.

2) Az üresen maradt helyeket szeptember hó 21-től 26-ig fogjuk a jelentkezőknek kiadni.

3. A magántulajdonosokat felkérjük, hogy jegyeiket legkésőbb szeptember hó 21-ig kiváltani sziveskedjenek, nehogy ellenkező esetben mint üresn hagyott helyeket adjuk azokat bérbe.

4) Templomi ülhelyeket csak azon hitközségi tagok kaphatnak, akiknek adóhátralékuk nincs.

4) Az ülhelyek jegyeit a hitközség Szisgyi Dezső utca 11 szám alatti irodájában a megállapított napokon d. e. 9 12 d. u. 3—6 óráig adjuk ki.

Nagyvárad, 1924 évi augusztus hó.

Nagyvárad izr. hitközség
templomügyi bizottsága.

Piros sátor

A Kereskedelmi Csarnok üvegtermében a szombaton megnyíló mintavásáron nagy elárúsítást rendezek, hogy tisztelt vevőimet ezuton értesitem, a

kiállításon eladásra kerülő áruk mentesek az új vámtarifa díjaitól.

A mintavásáron eladok, úgy férfi, mint női szöveteket, valamint Raglán kelméket tükör posztókat stb. A mintavásáron ezenkívül

eladok 500 darab maradék szövetet rendkívüli olcsó árban

Az eladás vasárnap reggel 10 órakor kezdődik 9-ikéig bezárólag.

Zauderer Dániel

posztóáruház
Piros sátor az üvegteremben

LA
POUDRE
DENTIFRICE

Bi-Oxyne

BLANCHIT LES DENTS
PROTÉGE L ÉMAIL

MOTOROK

Szivógáz 30, 40, 50 és 70 HP.
Benzin 4, 10, 12, 14 és 16 HP.
Nyersolaj 20, 40, 45 és 55 HP.

GŐZGÉPEK

Féltáblis 30, 40, 50 HP.
Compundstabil 50, 60, 70 és
250 HP., összes gépek gyári-
lag javítva azonnal szállítha-
tók, kedvező ár mellett.

Kérjen árajánlatot!

Friedrich Testv. Timișoara

Villamos berendezéseket

javitásokat, lámpa tisztítást, galvanizálást
jutányos ár- **ÓCSAY**
ban készít:
(volt Grünfeld és fia cég)

Gen. Mosoiu (Kert)-u. 4. Ipartestület mellett

Angol női szabóságomat elsőrendű francia szabó-
sággal kibővítettem. Eredeti párisi és bécsi mo-
dellek után készítek kosztümöket, köpenyeket, es-
télyi és utcai toaletteket a legkülönlegesebb kivi-
telben. A francia szabóságot W. Lichtner Irén volt
bécsi szalon tulajdonosnő vezeti. — Az urhölgyek
becsni tartózkodását kérve vagyok kiváló tisztelettel:

Beregi M. Sándor

angol és francia női divat terme
Str. Princlul Carol (Szilágyi D.-u.) 19.

SZŐKE MIKLÓSNÁL

STR. VLAHUTA (SZT. JÁNOS UTCA) 22. SZAKSZERŰ
JAVÍTÁSOK, ERNYŐK GUMMIZÁSOK STB.

Utlevel és Vizum

ügyekben

legolcsóbb,

leggyorsabb,

legpontosabb.

SCHREIER

Strada Iosif Vulcan No. 1.
(Nagy Sándor-utca 1. sz.)

Szőnyeg ocassió

Sikerült megvennem egy tétel
gyönyörű, szép kisebb-nagyobb
valódi perzsa szőnyeget
melyeket olcsó árban elárusítok

Sternberg I. régiségkereskedő, Kishidfő

Szücsmunkát

elsőrendű kivitelben, olcsó árban készít, úgy hozott,
mint saját **Bodnár Lajos**
szücsmester, Sas-passage 88. sz.

VEGYTISZTÍTÁST VÁLLAL

Patylolat gőzmosóda

Str. Gen. Mosoiu (Mezei Mihály-utca) 7.

MOS, TISZTÍT, VASAL

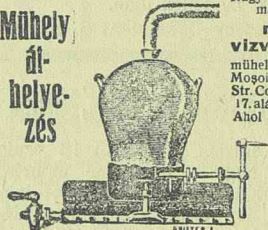
Kiváratra házhoz küld és hazaszállít.

Briliánst, platinát, törmelék aranyat és
ezüstöt magas árban veszek.

KOHN HENRIK ékszerész

Strada Avram Janku (volt Kossuth Lajos-utca) 7. sz.

Műhely
át-
helye-
zés

Nagy b. megrendelém tudó-
mására hozom, hogy
rézműves és
vizezeték-szerelő
műhelyemet, Strada General
Mosoiu (Mezey M.-u.) 7. alól
Str. Copalniceanu (Várad Zs)
17. alá (saját ház) helyeztem át
Ahol mindennemű rézműves
munkát pálinka-
főző, lekvár s mosó
üstöket, vízveze-
tési berendezést
és javításokat por-
tósan és jutányos
árért készítek.
B. megrendelém
figyelmét to-
vábbra is kérem

Bernácsik József rézműves és vizezeték
szakiparos.

BARSONY KALAP alakítás:
model után 80 lefőrt készítek

KEPES ERZSI

Strada Cuza Voda (Szacsavay-utca) 32. szám

VIZUMOKAT

legolcsóbban és leggyorsabban

megszerez, megbízásokat elvállal

Futárjártal
mindennap Cluj—Brassó—Bucuresstibe.

Hirdetéseket és reklámokat az összes
vidéki lapok részére felvesz eredeti
tarifákkal árban.

„MERCUR” hirdetési iroda
és ügynökség

Str. GENERAL MOSOIU 7. a tüzoltó lakotanyával szemben.

Telefon interurban: 2-21.

MASITS szücs

Strada Vlahuja (Szent János-utca) 2

Sport bundák

nagy választékban minden színben
3000 Leitől feljebb

Gyermeksokni, trikó, harisnya

kezttyű, csipke, szalag, himzés, rövidárúk.
Olcsó árak! Szabókéllékek. Olcsó árak!

Rék * Csillag Áruház
Piața Unirii, volt Szt. László-tér

Irodabutorok, parketták Rimanóczy

műbutor és parkettgyár
rt. Oradea-Mare Strada
Clujului 117. Telefon 279

MÉRŐKI RASZ-PAUS-MILLI-
METER ÉS VÁZLATPAPÍR TEKERCSEBEN
ÉS IVBEN **SONNENFELD**-NÉL
ORADEA-MARE PIATA REGINA MARIA
(BEMER-) TER 3. TELEFON: 62.

Lehetetlen

másutt jól vásárolni

zongorát pianinot

mint a szolidaságáról ismert

TRISKA I. cégnél

Cluj, Str. Saguna 14. Telefon 419.

hol minden zongoráért, piani-
noért három évi jótállást
vállalnak.

Lloyd 2822—1238

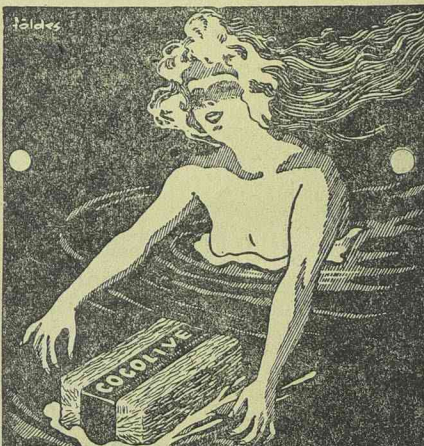
VEGYTISZTÍTÓ
ÜZLET. BAZÁR, ÉPÜLET
I. SZÍNHÁZ OLDAL
EVÁLLAL,
RUHAISZTÍTÁST ÉS
VASALÁST
BORGOS SÁMUEL

Kárpitos

munkákat a legszebb
kivitelben jutányos
árban készít

Kovács kárpitos

Strada Francisc Deac (Deák Ferenc-utca) 1. szám.

COCOLIVE
A LEGFINOMABB PIPERE-
SZAPPAN
FŐRAKTÁR: COCOLIVE, KISINEU.

Köszönelnyilvánítás

Mindazon jóbarátink és ismerőseinknek, kik az Istentől reánk mért csapásban, drága uram hült teteme felett oly határtalan szeretettel nyilvánítottak, s fálaldalmunkban vigasztalni igyekeztek, ezúton mondunk őszinte, hálás köszönetet.

Nagyvárad, 1924.szept. 6.

Özv. Dr Rusu Sándorné és
gyermekel

MOZI

— **Atlantic és Apolló mozgó** közkíváncsra a még nem oly rég óriási sikert aratott Harry Piel filmet, a Sétán helytartóját veszik műsorra és pedig az I. részt vasárnap, a II. részt hétfőn vetítik vászonra. Egy-egy napig még csak mindegyik rész.

— **A Dorlan Terrasseon** ma, vasárnap utoljára kerül műsorra a „Sámson gyermekei” című hatalmas kalandor-dráma, melynek főszerepét a bravuros mutatóványairól ismert kiváló filmszínész Lucianó Albertini alakítja. A drámát megelőzi egy 2 felvonásos amerikai burleszk „Fatty mint levélhordó” főszerepben Fatty. Holnap hétfőn kerül először bemutatóra a „Lélekvásár” című társadalmi dráma 7 felvonásban.

KÖZGAZDASÁG

— **Nagyvárad ingatlanforgalma.** Az elmúlt héten a következő ingatlanok cserélték gazdát. Az első név az eladóé.

Gávriss Simon — Szilágyi Károly Nilgesztelep 100—18. ház 40.000 lei. Jelinek Géza — Polgár Andrásné Törkölymérőn szántó 6 hold 170.000 lei. Kovács Dezső és neje — Vadász Jenő és neje és dr Kovács Dezső és neje Szaniszló-u. 18. ház 780.000. Nagy András — Mamarg Gusztáv Kolozsvári-u. 69. szám 70.000 lei. Rieger Tóbiás — Weisz Jenő és neje Römer-u. 149. félház 140.000 lei. Luis Károly — Boros Géza és Zoltán Kolozsvári-u. 13. 30.000 lei. Tóth Erzsébet — Balogh János és neje, Kriszta György és neje Kolozsvári-u. 32—a. 110.000 lei. Palleza Viktor és neje — Lukács Pál és neje Halász-utca 571—9. 80.000 lei. Özv. Erdei Mihályné — Reisner Miklós és neje Téglavető-u. 599. 145.000 lei. Marián József — Gitye Demeter és Gitye János Kertész-utca 180—6. 150.000 lei. Vértési András és neje Guttmann Klára Smetka-utca 12. ház 330.000 lei. Marozsán Jánosné — Magyar Traián és neje Pece-utca 41 ház 65.000 lei. Tamás Gyula és neje — Szabó Sámuel Berkovits Ferenc-u. 128. ház 150.000 lei.

Hirdetmény

Hitközségünk t. tagjait értesítjük, hogy az imahelyek bérbeadása az idén a következő sorrendben fog történni:

1. Zárda-utcai nagytemplom és kistemplom, valamint a Kolozsvári-utcai nagytemplom részére a régi bértek számára szeptember hó 14-én vasárnap, 16-án kedden és 17-én szerdán.

2. Az üresen maradt helyeket szeptember 21-én vasárnap és 23-án kedden fogjuk a jelentkezőknek bérbeadni.

A bérbeadás a hitközségi tanácssteremben mindenkor délelőtt 9—12-ig és délután 3—5-ig történik.

3. Pótimaházakban az imahelyek szeptember 24-én szerdán, 25-én csütörtökön és 26-án pénteken délelőtt 9—12-ig lesznek bérbeadva.

4. Az imaszék tulajdonosokat felkérjük, hogy jegyeiket legkésőbb szeptember 19-ig, péntekig kiváltani szíveskedjenek.

mert ellenkező esetben úgy tekintjük, hogy a tulajdonosok ez évben az imahelyeiket használni nem kívánják és annak bérbeadását a hitközségre bízzák, s így mint üresedésbe jött imahelyek bérbe lesznek adva.

5. Templomi ülőhelyekre szóló jegyeket családok azon adófizető tagok kaphatnak, akiknek hátralekuk nincsen.

6. Ugy a bérleket, mint a tulajdonosokat nyomtatékosan figyelmeztetjük, hogy a jegyek névre szólnak és másra át nem ruházhatók. Jegy nélkül a templomban senki imaszéket el nem foglalhat.

Oradea-Mare, 5684. Elul hó 4-én.

Az orth. izr. hitközség
templom-ügyosztálya.

Külföldi

**tanulmányutamról
haza érkeztem**

s a legkülönbébb újdonságokkal állok a mélyen tisztelt hölgyközönség rendelkezésére.

Salon Békefi

Str. Pr. Carol (Szilágyi Dezső-u.) 6. I. é. 3.

Hirdetmény.

Az érmihályfalvi gazdasági iskola iskolaszéke f. hó 11-én d. u. 2¹/₂ órákor a gazdasági iskola helyiségében nyilvános árverésen eladja a gazdasági iskola 5 kat. hold fajsziótermését kb. 200 m. és mintegy 2—3 vagon fajalma termését.

Feltételek a helyszínen az iskola igazgatóságánál megtudhatók.

Valea lui Mihai, la 3 Sept. 1924.

Iskolaszék.

Szép tanyai birtok

31 kat. hold szántóföld városhoz közel, jó ut mellett, tanyával együtt

eladó.

Értekezni lehet Strada Wasdu Nr. 5.
(volt Hármask utca 5. szám.)

Vizumokat

legolcsóbban, leggyorsabban megszerez,

Páris és Franciaország

bármely városába megbízást vállal,

Utlevélügyben

díjmentesen
le világosítá,

Naponta futárjára Brassó, Bucarest, Kolozsvár és Temesvár közt.

Schreier ügynök és
Ios Vulcan (Nagy S.-u.) L.
Vainzovics-ház.

Primpretorul Plasei Salard.

No. 855—1024.

Publicație de licitație.

Subsemnatul delegat aduc la cunoștința publica ca în urma deciziei No. 855—1924 de escontențare în favoarea drumului vicinal Oradea-Mare—Cetariu—Decees contra firmei Vadász și Rein din Gara-Bihorea am sechestrat următoarele 100 metri lemne crape de foc în va oare de 15.000 lei cari se vor vinde prin licitație publica ce se va tine la 18 Septemvrie 1924 oara 15 d. m în Gara-Bihor la care sunt invitați cumparatori, cu acea mobilele de mai sus pe langa achitarea în numerar a pretului de cumparare se vor vinde cei care va promite mai mult eventual și sub prețul de estimajie.

Salard, la 1 Septemvrie 1924.

Delegatul Primpretura Salard:

Teodor Pop

Értesítés

A n. é. közönség b. tudomására hozom, hogy a Kállay és Gulyás cégből kiváltam és

Butor- és épület asztalos műhelyem

Str. Gen. Berthelot (Sal Ferenc-u.) 8 sz. a. ujonnan megnyitottam. Butorokat, portál és üzletberendezéseket legszebb kivitelben szolid árakban készítek. Szíves pártfogást kér

Gulyás Károly asztalos

Ingyen sör és likör!

Ingyen babakalapok!

Megnyitás szombat délelőtt 10 órákor

Olcsó vásár

Buffet

Kedvezmények a látogatóknak

Riika bevásárlási alkalom

Kalonazene

Belépődíj 10 lei

Nagy meglepetések

A legkisebb hirdetés ára 30 lei

A NAGYVÁRAD APRÓHIRDETÉSEI

Egy sor ára 3 lei, vastag betűre 6 lei

Aranyat, brilliáns, gyémánt köveket, ezüst tárgyakat állandóan magas árral vesz Horváth ékszerkereskedő, Piata Unirii 5

Házasság

Házasságközvetítést ügyben méltóasszessé bizalommal Faragó Jenő irodájához fordulni, Budapest, Népszínház-utca tizenhat. Cégjelzetesen levelezés. Díjaztat felvilágosítás. — Megbízások: Romániából, Szlovénkóából, Jugoszláviából, Magyarországból 15

Nősiúne huszonhétéves nagyszerűkedő. Bővebbet: Faragó, Budapest. 18

Férjhezadná földirtokos egyetlen leányát Vagyon: Hátszázhold. Bővebbet: Faago, Budapest. 21

Nősiúne: harmincegy éves földirtokos. Bővebbet: Faragó, Budapest. 17

Ötminthétfő leányonnan független urúhely férjhezmenne. Bővebbet: Faragó Budapest. 23

Szlovénkól duszagad család férjhezadná leányát. Bővebbet: Faragó, Budapest. 25

Férjhezadná fogorvos huszonegy éves leányát. Benőstülés lehetséges. Bővebbet: Faragó, Budapest. 22

Nősiúne: huszonkilenc éves gyáros. Bővebbet: Faragó, Budapest. 16

Gázmalom tulajdonos férjhezadná leányát. Bővebbet: Faragó, Budapest. 24

Nősiúne harminckétéves fogorvos. Bővebbet Faragó, Budapest. 19

Férjhezmenne különböző koru, vallásu, vagyonu urúhágy. Feltétlenül komoly, nőülendő bővebb felvilágosítás céljából bizalommal fordulhat Faragó irodájához, Budapest, Népszínház-utca 16. 26

Nősiúne különböző állásu, vagyonu uriember, férjhezmenendő, illetve hozzátartozóinak házasságközvetítést ügyben díjaztat felvilágosítással szögál: Faragó irodája, Budapest, Népszínház-utca 16. 20

Előkelő családból származott intelligens árva leány vagyonok, hozományom 50 ezer lei, megismerkednék házasság céljából előkelő parhiakkal. Leveleket, "Komoly leány" jellegre a kiadóra. 649

Oktatás

Nőmet tanítónő ólson tanit. Cimet a kiadóra kér. 633

Zongora gyakorlást ólson vállalok. Vlahuta. (Szentjános-utca 58. Értekezni lehet délután 3—6-ig. 629

Minta iroda esküvő gyakorlatilag tanit **Könyvvitelt, levelezést gyorsírást, gépirást, nyelveket.**

Fordítások Könyv-revizíók és felleltetések.

DONÁT Strada Gojdu Nr. 20.

LAKÁS

Korcsok 6 hónapra modern 1 vagy 2 szobát, úresen is jó. Weisz Gizi Str. Tipografiei (Nyomda-ua-4. 50

Tanárno keres butorozott szobát teljes ellátással. — Cimet a kiadóra kér. 651

Három, négy vagy ötszobás lakást keresek azonnali beköltözésre. Fizetek bármily Magas bért. Cum Intercontinental Str. Avram Iancu (Kossuth-utca). 669

Ellátás

Két jó családból való középiskolai fiu orth. izr. uricáládánál teljes ellátást kaphat. Cím a kiadóban. 635

Iskolás leányka teljes ellátást kaphat. Str. Orfelnatulul (Árvaház-ua.) 1. sz. 641H

Teljes ellátásra vállal Nagyváradon a város központjában, zongorahasználattal, intelligens izr. uricáládánál teljes ellátást kaphat. Cím a kiadóban. 631

Koszt, kvártélyba, corepeltással fel fogad román család egy alsó gimnaziumi tanuló. Str. Csengeri-utca 10—a. 622H

Budapesten urinőné 1—2 intelligens tanulóleány v. magános urinő lakást kaphat. Cím Székely posztóáruház. 647

Középiskolai tanuló teljes ellátásra felvették. — Német és francia házi tartás. Zongora használata. Kurath tanár, ügyvédi kamara. 657H

Középiskolai tanuló teljes ellátásra felvették. Bulevardul Bucurestilor (Szta-roveszky-ua.) 25. balra. 661H

Iskola táskák, akta táskák, finom fésűk, kefék, ilatszerkek, játékok, utazó kosarak az iskolaidényre legolcsóbbak a

D'OR-ban Regelo Ferdinand 16.

TISZTITOK vegyileg fehér ruhákat. Fordításokat vállalkoz. Egy öltöny vasalása 40 lei. Férjruhák eladás végett elfogadok.

SZALAY férfi-szabó. Teleki-utca 30.

Angol és francia felsőruha varró

feltűnő jutányos árak mellett vállal. **Simon Vilmosné**, Strada Rimanóczy-utca 8. szám.

Alkalmazás

Üveg és porcellán kereskedőségű perfekt román-magyar, állást keres szept. 15-re. — Cím a kiadóban.

Tisztelesség mindenek leány felvételt azonnal. — Feinsilbernél, Cuza Voda (Szacsavay-ua.) 46. 591

Középiskolát végzett fiu tanulóknak felvételt. Cím Hegedűs Hirliapiródban. 619

Főzni tudó mindenest keresek azonnali belépésre 3 tagu családca. Cím a kiadóban. 623

Fűszerüzletbe románul tudó fiatal segéd azonnal felvételt. — Kohn Pál, Gyanta. 627

Intelligens német urinő anyahelyettes, nevelőnő, v. betegápolónő állást keres. Kizárólag vidéken. — Megkereséseket 1924. jelisével Hegedűs Hirliapiródban kérek. 660

Razonológár szerényebb igényű ügynököket keres Bihar és az örmészedes megyék látogatására. Ajánlatokat, Agilis jellegre Hegedűs Hirliapiródban kérek. 662H

Szakácsnő jelentkezzék Bémer-ter Nyergesenél. Általános Takaré. 656H

Szakácsnő keres azonnali belépésre Arató. Károly herceg (Szilágyi Deszó-utca 25. 663

Adás-vétel

Eladó új magánház elfoglalható egészen, 2 szobás akas 130 ezer, 2 katesztr. szőlő, 1 szoba konyha 200 ezer. 146 bér, magán, és emeleti ház, beköltözhető 100 ezertől kezdve. Weisz Gizi, Nyomda-utca 4. szám. 49

Házak eladók. Házeladás, megbízásokat vállalkoz. — Kétszobás megkeresünk. Magánpanzerek, jutalekkel kihezelyezünk. Adásvételi R-T Parcu Traian 12. Ertesítés délután. 5

Olajmalom. teljesen felszerelve, eladó. Cím a kiadóban. 630

Eladó kézimunka stork, függönyök, fehér színes és arany terítők, nagyon szép ille munkák, csipkék, betétek és motívok, kötött terítők, kicsik és nagyok diványpárna moztrozatlan klcsi kelin terítők, szekrény csikok. Zsebkendők, leibhenek, álló lámpaernyő, szőnyegek, perzsa, szmírna és argaman. 23 m. finom rumburgi vászon. 12 személyes étkező szerviz és egy 6 személyes ezüst szerviz, gobelin kép selyem horgolt dedikülők, selyem rojtos kendő kötött csipke. Regelo Ferdinand (Rákóczi-ut) 30 sz. jobbra SZÁSZ. 287H

Vaskályhát, jókarban lévő, megvételre keresek. Cimet kérem a kiadóra leadni. Ny.

Komplett új hálósoba, perzsaszőnyeg és üzleti fadobozok eladók. Oláry I. cég. 617

Vasutvonal mellett fekvő nagy telek épülettel, iparvágány bevezetve jutányos áron eladó. Cím Hegedűs Hirliapiródban. 645

Eladó Nagáll-utca 11. sz. ház, beköltözhető lakással. Értekezni ugyanott.

Eladó Béiben 34 hold prima szántó, egy tagban, teleknek is alkalmas. Vételi ajánlatok dr Mallath, Tinea (jndet Bihor) címére 1924. szept. 25-ig küldendők. Közvetítői díjaztatnak. 318

Cseplőgaritúra 6 HP teljes felszereléssel üzemben, társ elválas miatt sürgősen eladó. Várad, Eled. 523H

6 személyes étkező és kávé szerviz (kőser) eladó. Seidenfeld, Str. Baross-utca 10. 640H

Házhelyek a Fűzes-utca alsó részén kedvező fizetési feltételekkel eladó. — Értekezni Str. Pescarului (Halász-utca) 17, háztulajdonosnál. 667

Szalmahűvelő készítő gép teljes felszereléssel sürgősen átadó. Seidenfeld, Str. Baros-ua. 10. 639H

Korcsok 100—120 literes petroleum tartására alkalmas vastartályt és 200 literes vashordókat. Cím a kiadóban. 637H

178-as nagy Meteor kályha teljes jókarban eladó. — Kohn Dávid, Str. Avram Iancu 18. 634

Modern komplett palisander ebédlő eladó. — Értekezhetni Ehrenfeldnél, Or-utca 2. 684

Gitter üls Zárda-utcai nagyteljesben örökön eladó. Cím a kiadóban. 655

Zárda-utcai templomban férfi és női üls eladó. — Schteinschreiber, fodrász. 654

Ha azt akarja, hogy lakásában a

vízvezeték berendezései szakszerűen legyen

rendbe hozv, augy forduljon bizalommal

FISCHER bádogos és szerelő szakparoshoz,

Strada Pável-utca 18 sz. (volt Rimanóczy-utca 4.)

Ebédli eladó

gyönyörű modern amerikai dió és palisander

Sternbergnél, Kishidő. Telefon 13-45

Vízvezeték szerelő és bádogos

egészségügyi vállalat, teljes garancia mellett. Rimanóczy-ua. 8. Simon.

Eladó félemeles nagy ház 300.000 leiert beköltözhető 3 szobás lakással, nagy udvarral. — Kortsmáros László Str. I. C. Bratianu (Szaniszló-utca 22. 580

A katoral bara kókló kikerült kőkerítés-ozslopok és hczaváló deszka kerítés olcsón eladó. Értekezhetni Jankaynál, oiaszi temető. 682

Ház négyszobás, elfoglalható lakással, kedvezően eladó Butorozott szobák kiadók. Lakásokvétel és. Üzletelhelyiség lakással. — Varrógép, szőnyegek, Tűzifa. Balázsennél, Str. N. Iorga (Zöld-ua.) 21. 650

Eladó 2 drb ujonnan polturozott interziás díofa antik vitrin. Belenay, Str. Ep. Ciorogariu (Uri-utca) 49. sz. 628

Gyermekkoscsik

490 leitől. Bőrretikülök 130 leitől, utazó kosarak, ajándék tárgyak a legolcsóbban

SZABÓ fésűáruházban

Sas-passage 42. szám

Alkalmi vételben komplett férjiszoba bórgaritúrát és butorokat venne a beujsi polgármesteri hivatal 663-1

Eladó Boulevard Reg. Ferdinand (Rákóczi) uton kintő helyen kisebb magánház beköltözhető 3 szobás lakással, nagy pincével 280.000 Lei. Kortsmáros László, Str. I. C. Bratianu (Szaniszló-ua.) 22. 666

Hentes, vendéglős és házi jégsekrenyek minden fajában kaphatók.

Braun Arnold bádogos- és szerelő vállalkozó, Stru Cerbilor (volt Szarvas-ort) 17. sz. alatt.

Voszuik butorokat, szőnyegeket teljes lak- és iroda berendezéseket, Wertheim kasszát, zongorát, csillárokat, porcellánokat, regiségeket stb. Meghívásra házba megyünk.

Frenkel és fia Butor, szőnyeg és regiségkereskedők Str. General Mesolu (Mezey Mihály) utca 10

Olcsó magán- és bérházakat tudok a város minden részén elfoglalható lakásokkal is (miltitól 100.000 Leig.) Alapi, Szalárdi, Uri, Beothy, Tegavető stb utakon. Fűződ-utcan nagyszerű ház, elfogadható árt, Vi-ét-utcan masszív, gyönyörű épület, telekkel, telekészen is eladó. Vendéglő helyiséggel, több éves szerződésai családi okok miatt jutányosan átadó. Bármilyen megbízást elfogad

Elvesztettem Danha jánosné névre szóló uteréhez szükséges iratokat fényképpel a pénzügyi hivatalban. B. megállíthatja be a Hegedűs Hirliapiródba, mivel ugye használhatja. 604H

Arany ezüst gyémánt brilliáns platnát és hamis fogakat magat árban beváltak. Orák ékszeresek jutányosan árban kaphatok, ugyanott mindenféle dísz-tárgyak, szőnyegek, porcellánok és antik butorokat bizományba elfogadok.

Weisz Lipót órás ékszerész és regiségkereskedő. Strada Avram Iancu Kossuth-utca 18. sz.

Ertesitem a t. hölgyközönséget, hogy női ruhaszalonom Fő-utca 20-ba helyeztem át.

Juhász né